

Մոլանություններ ազգայնական հողի վրա

Ըստ ուսասանյան «Սուլա» իրավաբանական կազմակերպության զեկուցի, 2007-ին Ռուսաստանում ռախիզմի զոհ է դարձել 67 մարդ, մոտ 550-ը արքրե սե- սակի վնասվածներ են ստացել: Գաղութվում է, որ այս ցուցանիշը մախորդ ար- վա համեմատ 13 ակոտով ավելացել է: Կազմակերպության զեկուցի համաձայն՝ 2007 թվականին այլաթյաջության հողի վրա կասարկող հարձակումները դարձել են ավելի կազմակերպված ու դաժան, մինչդեռ իշխանությունները ասա րիչ հայ- լեր են ձեռնարկել ծայրահեղ ազգայնական խմբավորումների դեմ յայախելու հա- մար: Զնայած անցած արի ավելի հան 500 հարձակում է գրանցվել, Ռուսասա- նի դասառանները այս հարցով ընդամենը 24 դասական վճիռ են կայացրել: Գի- շեցնեն, որ մեկ արքրե ասաջ Մոսկվայում մի խումբ դեռահասներ սղանել էին հայազգի 20-ամյա ուսանող Վլադիմիր Ջարանյանին:

«Ադրբեջանի աշխարհագրական դիրքը չի կարող մեզ համար նշանակություն ունենալ»

«Star-Պետրոսյանի սերն Ադրբեջանի նկատմամբ հիվանդագին բնույթ է կրում»

ՆԱԹԻՆ ՍՈՒՐՅԱՆԸ Երեկ նախագահ Ռոբերտ Ջոլյարյանը այցելեց ԳԳ ՁՈՒ-ի գլխավոր արքրե, որտեղ աշխատանքային խորհրդակցություն անկացրեց դասառանության, արտաին գործերի նախարարությունների, Ազգային անվանագության ծառայության ղեկավար կազմի հետ: Լուսաղոմների հետ հանդիման ժամանակ Ռոբերտ Ջոլյարյանը նեց, որ մայիսի վերջին ավարտին են հասցվելու ԳԳ դասառանության նախարարության նոր արքրեի արձարարական աշխատանքները եւ նոր նախարարության արքրեի հանրադեռությունում լավագույններից մեկն է լինելու: Ջոլյարյանը են նաեւ Գաղախա- կան անվանագության յայմանագրի կազմա- կերպության անդամ յեռեռությունների զին- ված ուժերի Գայասանի արարեում «Ռո- բերտ-2008» համաեղ գորավառությունների նախադասուսական աշխատանքների ան- կվող հարցեր:

Տես իջ 8

ՀԱՆՏԱԳՈՐԾԻ ԿՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Թուրքիան դասառանկում է դիմել հասագայի միջազգային դասարան

Ապագուցելու համար գեղասպանության հայկական սնդուները «անհեթեթությունը»

Ռրան մոեեում է արիի 24-ը, այնուհ յոտարգրիռ են դառնում Թուրքիայի կառավարական, արդա- րական եւ զիսական արքանակները, իսկ դա նրանց ստիում է դիմել ան- հավասարակիտ հայելի: Այլ հայելի- րից թերես անհավասարակիտը հունվարի վերջերին կասարել էր Թուրքիան դասառանկան ընկերու- րյան նախագահ յոռն. Յուսուֆ Գա- լաչոլլում: Եսին՝ նա թուրքական համային հեռուսասեսուության Եկունից հայ- արարել էր, որ ինքը դասառան է արձարանելու կախարան, եթե ա- րագուցվի Գայոց գեղասպանու- րյան փաստը: Աղա եւ կարծիք էր հայանել, թե եղախանության ըն- քացում հայերը մահացել են համա- ժարակները եւ արքրե իվանդու- րյուններից:

Զազգային դասառան՝ ճեեելու հա- մար, թե 2001-ին ընդունված Գայոց գեղասպանությունը ճանաչող ֆրանսիական արքրեի համադա- րան կոնվենցիայի դախանցներից: Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովի ԵՄ-ի հետ ներդասակության հանձ- նաժողովի դասվիրակության ան- դամ Եյուրրյու Ելեբգաղը հայարա- րել է, որ Թուրքիան միջազգային դա- ասառան կդիմի միայնակ, եթե Ֆրան- սիան մերժի համաեեղ դիմելու յուր- ական առաջարկը: Այնուհետեւ նա կարծիք է հայանել, որ Գայոց գեղա- սպանությունը ճանաչելու մասին 2001-ին ընդունած արքրեով Ֆրան- սիան խախտել է ՄԱԿ-ի գեղասպա- նության կոնվենցիայի դրույները, հեեեարար ԱՆԿ-ը իր աղքել խն- դիր է դրել հասնելու ֆրանսիական վերոհիշյալ արքրեի հակաիրավա- կան հույակմանը Գազաղի միջազ- գային դասառանում, հեեց այնեղ էլ «արագուցելու գեղասպանության հայկական յոնդումների անհեթե- րությունը»:

Կախարան արձարանելու վճա- կանություն հայանելու Գալաչոլլում Գաջ զիեեր Թուրքիայում մահադա- ժի վերացման մասին: Իսկ համաձա- րակների մասին արախայելիս նա փորձում էր գեղասպանության թու- րական ժյուդոկանության դիրքը դասառանկել կասարվածի համար արախարանելու միջոցով, ինչն անհա- մաեեղեղի է ճեմարության հետ:

Վերջում «Չաման» եւ «Միլիեթ» թերթերում են, որ Ելեբգաղը թու- րական դասվիրակությունում ներ- կայացում է ընդդիմադիր ժողովր- դա-հանրադեռական կուսակցու- րյանը, այլ իսկ դասառանկ էլ նա հայարարությունները ավելի ան- կաեկանող են: Գալաչոլլը դրան, դասվիրակության ղեկավար Յաար Գալբը վարադեռ Երդղանի «Ար- դարություն եւ արգավաճում» կու- սակցության ներկայացուցիչն է: Ինչ- յի դասառանկ նա հայարարու- րյունները եղել են անհամեմատ գուտաղ: Դասվիրակության նախա- գահ Յալբըը նեկ է, որ Գայոց գե- յոստղանությունը ճանաչող ֆրան- սիական արքրեի առեւրյամբ Գա- գայի միջազգային դասառան դիմե- լու հարցը նեարկել է Ֆրանսիայի ազգային ժողովում եւ Սեմասում, իսկ նեարկումներում թուրքական ա- ռաբարկն արձանացել է ինչուեա դրական, այնուեա էլ բացասական արձագաններ:

Մյլ նղասակով հունվարի 29-31-ը Փարիզ գորնուղված թուրքական դասվիրակությունը փորձել էր հա- մոզել ֆրանսիացի խորհրարաե- կաններին, որ Ֆրանսիան Թուրքիայի հետ համաեեղ դիմի Գազգայի մի- յոնդումները:

«Չաման» եւ «Միլիեթ» թերթերում են, որ Ելեբգաղը թու- րական դասվիրակությունում ներ- կայացում է ընդդիմադիր ժողովր- դա-հանրադեռական կուսակցու- րյանը, այլ իսկ դասառանկ էլ նա հայարարությունները ավելի ան- կաեկանող են: Գալաչոլլը դրան, դասվիրակության ղեկավար Յաար Գալբը վարադեռ Երդղանի «Ար- դարություն եւ արգավաճում» կու- սակցության ներկայացուցիչն է: Ինչ- յի դասառանկ նա հայարարու- րյունները եղել են անհամեմատ գուտաղ: Դասվիրակության նախա- գահ Յալբըը նեկ է, որ Գայոց գե- յոստղանությունը ճանաչող ֆրան- սիական արքրեի առեւրյամբ Գա- գայի միջազգային դասառան դիմե- լու հարցը նեարկել է Ֆրանսիայի ազգային ժողովում եւ Սեմասում, իսկ նեարկումներում թուրքական ա- ռաբարկն արձանացել է ինչուեա դրական, այնուեա էլ բացասական արձագաններ:

Ռուսական ՊԱԿ-ի ադրբեջանական գործակալները՝ Բաբիլի օդանավակայանում

Բաբիլի միջազգային օդանավա- կայանի անվանագության ծառայու- րյան ղեկավար Ենիկ Սուլեյմանու- վին կանկանում են օուսական ՊԱԿ-ի (Պեեական անվանագու- րյան կոնիեե, որ ավելի հայանի է որ- յուեա ԿԳԲ) հետ համագորնակցու- րյան մեջ: Ինչուեա «Ազգին» Բաբիլի «Էխո» թերթի հրադառանում մա- սին փոխանցել են «Գլոբալիայ» եեղեկանակական ծառայությունից, Սուլեյմանուվը եւ օդանավակայա- նի անվանագության ուրի աշխա- տակիցներ կարողացել են ձայնագ- րել հեեց այոցեղ նախագահ Իլիամ Ալիեի եւ կառավարության ան- դամների խոսակցությունները ար-

եերիք ճանադարհորդություններից ասաջ՝ հեեագայում փոխանցելով ՊԱԿ-ին: Սուլեյմանուվը նախկին ՊԱԿ-ի սղա է, ուսանել է Ռուսաստանում: Իր ժամանակին ղեկավարել է հակաեի- սախուզական ծառայության արքրե- ներից մեկը, հեեո նմաժորնակ դա- տան գրադեցրել արքրե Ադրբեջանի ազգային անվանագության նախա- արարությունում: Եվս մեկ ադրբեջանի սղա մեղարկում է Սուլեյմանուվի հետ համագորնակցության մեջ: Այս արքրեի ադրբեջանական դա- ասառանը սկսել է նրանց գործի դոն- փակ նեոությունը:

Ադրբեջանցին Երեանից մեկնեց Եվրոդա

ԳԳ ԱԱԾ մամուլի կեեոնից հա- դրադարություն է արարել, որ մի- ջազգային կազմակերպությունների միջոնդությամբ, «Երեան-Կեեոն»՝ Իեախասարողական հիմնարկից ա- զաս է արձակվել եւ Եվրոդական երկ- րներից մեկն է ուղարկվել ադրբեջանից արգանգերի Սամիր Նազիմոլլի Մա- մեդովը: Գաղոդվում է, որ Մամեդովը ճնվել է 1987 թ. Կիովաքաղ հարա- ան, եւ, համաձայն իր խոսերի, մե- ժացել է մանկասանը: Անցած արդիս ղեկեեներին 24-ին նա լիել է ադրբեջա- նական բանակը եւ ասանց զեերի ու փասարթերի Տալիեի մարդի Իջե- անի արքանակներ, Մամիր Մամեդո- վը ուղիս երկր-արդասան ընեեր է Եվրոդական երկրներից մեկը:

Ռուսաստանի հարցով նոր բաժին վրաց ԱԳՆ-ում

Ռուս-վրացական հարաբերու- րյուններ իսկադեմ կարող են արժեղե եեղից, թե՛ Վրասանի նա- խագահ Միխեիլ Սաակաեվիլում անհոաժեե եւ հերթական անգամ արիդարցիության ցույցեր անել, րայջ՝ անհեեեան, դեա դարզ չէ: Ե- րեկ վրաց նախագահի հայարարել է, որ երկրի արգորնեախարարությու- նում այոսուեեեա կլինի Ռուսասա- նի հետ հարցերով զրաղվող առան- ձին հասուկ արձամունք:

Գեաաբրական է, որ նորընթեռ նա- խագահի նորընթեռ կառավարու- րյունը արգորնեախարարության եւ ընդհանրադեռ արաաին արդախա- կանության առաջնահերթությունն- րն է հույակել հակամարտություննե- րի կարգավորումն ու Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների վերա- կանգնումը: Եեեմ միայն, որ այս եր- կու ողորները մեեադեա փոխկա- յակցված են:

Հազարով քանում

2003-2005 թթ. զինվորական հանցագորնությունների համար ցմաի ազա- արգված դասադարսված 4 դասադարսյալներ հունվարի 29-ից հազարով են հայարարել՝ դախանցելով իեեեց համար ավելի մեղմ դաաիժ սահմա- նել: Ըստ ԳԳ արդարադասության նախարարության հեախարարության վար- յություն մամուլի հարադար Արսեն Բաբայանի, դասադարսյալները իեեց դասավորները ժամանակին րողորարկել են միայն վերաբերել դասառան: Վեաբերկության կարգով որեւէ րողի չի ներկայացվել եւ միայն այժմ հայա- արում են, որ համաձայն չեն դասավորեի:

Ռուս-վրացական հարաբերու- րյուններ իսկադեմ կարող են արժեղե եեղից, թե՛ Վրասանի նա- խագահ Միխեիլ Սաակաեվիլում անհոաժեե եւ հերթական անգամ արիդարցիության ցույցեր անել, րայջ՝ անհեեեան, դեա դարզ չէ: Ե- րեկ վրաց նախագահի հայարարել է, որ երկրի արգորնեախարարությու- նում այոսուեեեա կլինի Ռուսասա- նի հետ հարցերով զրաղվող առան- ձին հասուկ արձամունք:

ՄԱԿ-ն ընդդեմ Կարադեիչի

Գուրգեն Մրեեյանի ղեկավարած Միավորված աշխատանքային կուսակ- ցության արիդարիտը զաղքեի իվեարկությամբ որոեւ է, թե ում է ասարե- լու նախագահական ընեռություններում: Զվեարկության արդուններով Սերո Մարգարյանը սաացել է 124 ձայն, Լեւոն Տեր-Պեերոսյանը՝ 47 ձայն, Կազ- գեն Մանուկյանը՝ 14 ձայն, Մրթուր Բաղդասարյանը՝ 5, Կահան Գովհաննի- սյանը՝ 2, 1-ական ձայներ են սաացել Արաեես Գեղամյանը, Արման Մեխիլա- նը, Արամ Գաղապուրյանը: Միակ թեկնածու, որ գեթ մեկ կողմնակից չի ու- ճեցել ՄԱԿ-ում, եղել է Տիգրան Կարադեիչյանը:

ԳՐՈՒՆԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կրակել են արքրեների վրա

ԳԳ նախագահի թեկնածու Սերո Մարգարյանի նախընեռա- կան արքրեի դասադարսված Ս. Ալեեանյանից փեերվարի 1-ին, ժամը 10.20-ին անհազանց է սաացվել ոստիկանության Նոր Նորի արքրե, որ անհայտ անձին երկու կրակող են ար- ձակել Նորի 5-րդ զանգվածի Մառի 12 հասցեում գենվող, ԳԳ նախագահի թեկնածու Սերո Մարգարյանի նախընեռական արքրեի ոստիկանը՝ կոսրելով դասառանկի արդակները: Դեռիկ վայրի զեոնությամբ, արքրեի մոտիկ դրան դիմաց հայա- նարելով է հոացանի արքրեի մեջ գրադակներ անարցնող յոլիեթիլեմային երկու անրիչ: Ավելի ու, ոստիկանությունում Ս. Ալեեանյանից սաացվել է երկուր անհազանց, որ Միկոյան փողոցի 14 արքրեի նկուղային հարկում գենվող ԳԳ նախագահի թեկնածու Ս. Մարգարյանի նախընեռական արքրեի վերեսում եերակայված վարավիրանցի դասառանկի ոստիկանը կրակել են, որի հետեամոկ կոսրել է դասառ- հանի արդակներ: Չնոնությամբ վարավիրանցի մոտիկ դրան դիմաց՝ երե մեեր հեոու հայադարելով է հոացանի դարկու- մի մեջ գրադակ անարցնող յոլիեթիլեմային անրիչ: Երկու դեռիկ արքրի վեերվարի 1-ին Նոր Նորի կոնցական արքրեում հարուցվել է Իեալան գործ՝ ԳԳ Իեալան արքրեի 258-րդ հողվածի 4-րդ մասի հասկանեերով: Նամակվել է դասաձարանական փորձարնություն:

Եսարի հրկիզման փորձ

Փեերվարի 1-ին, ժամը 11-ի սահմաններում, ոս- տիկանության Կանանորի արքրեում Աեոս Մանու- կյանից հարողում էլ մաացվել, որ նույն արք, ժա- մը 02.20-ի սահմաններում, անհայտ անձին ար- յալանա արադով հեղոնկ վառեցությունը են լրել Կանանորի Տիգրան/Մեծի 29/11 հասցեում գե- նվող ԳԳ նախագահի թեկնածու Լեւոն Տեր-Պեերո- սյանի նախընեռական արքրեի մոտիկ ասիժան- ների վրա եւ այրել: Եսարի նյութական վնաս չի դասառանկել: Կասարում է նեոություն, եերակա- ցում է ոստիկանությունը: «Ազգ» փորձեց ԳԳ նախագահի թեկնածու Լեւոն Տեր-Պեերոսյանի մամուլի հարադար Ար- ման Մառիմյանից դարգել, թե ինչ է եերի ունե- ցել: Դարոն Մառիմյանն ասաց, որ «հարձակում է եղել Կանանորի արքրեի վրա, նեակ են հեղոկ վառեցիկով արքրե արքրեի ոստիկանը, որից էլ րոնկվել է հրդեհ: Դախանցելու հարցով է հրդեհը մարել: Տուժաններ չկան: Ավաղյու արքրեի գույլին դասառանկել է որոեակի վնաս: Այժմ մեեմ Կանա- ժոում են եւ ընեռողների հետ հանդիման ա- վարից հեեո կզրաղվեն այլ հարցով»:

Ն. ՍՈՒՐՅԱՆԸ

Մ. ՍՈՒՐՅԱՆԸ

Այսօր

- ◆ ժամը 12.00-ին՝ P2 թաղամասում (Բարաքայան փողոց, 131 ետեմի դիմաց), ժամը 13.00-ին՝ P3 թաղամասում (Անդրանիկի 87 ետեմի դիմաց), ժամը 15.00-ին՝ P1 թաղամասում (թիվ 64 փոստի դիմաց) ԴՅԴ ցյուրիի անդամները կունենան:
- ◆ Սույն ժամին «Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է մեակույթի նախարարության հրահանգով գործի գործակալության ղեկավար Միլիտոսյանը:
- ◆ ժամը 14.00-ին Դավիթբեկի Ձոր 1 թաղամասում Դարույր Դայրիկյանի այգում, սեղի կունենան ԱԽՄ նախագահության ճիս եւ մամուլի ասուլիս:

Կիրակի օրը

- ◆ ժամը 13.00-ին ԴԴ նախագահի թեկնածու Արման Մելիքյանը կլինի Նոր Դաճըն ֆաղախում:

Երկուսրթի

- ◆ ժամը 11.00-ին «Դայելի» ակումբի հյուրն է ժողովրդական կուսակցության ղեկավար, ԴԴ նախագահի թեկնածու Տիգրան Կարապետյանը:
- ◆ ժամը 11.30-ին «Փաստակ» ակումբի հյուրն է «Ազգային համաձայնություն» կուսակցության ղեկավար, ԴԴ նախագահի թեկնածու Արամ Դարույրյանը:
- ◆ ժամը 12.00-ին Ազգային ժողովի ճիսերի դահլիճում կունենան զարեանային նախագահի անդրանիկ ֆառոյա ճիսերը:
- ◆ Սույն ժամին «Դայելի» ակումբում սեղի կունենան Դճարկում նախագահական ընտրությունների թեմայով, որին կմասնակցեն մի խումբ ֆաղախական մեկնարկներ:
- ◆ ժամը 13.00-ին «Ուրբաթ» ակումբում սեղի կունենան հանդիպում ԴԴ մեակույթի նախարարության մեակույթային արժեքների դափնակության գործակալության ղեկավար Արմենակ Դազարյանի հետ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Որոշում

«Սուրմալու-Իզդիր» հայրենակցական միավորման վարչության ընդլայնված ճիսը, կարևորելով 2008-ի փետրվարի 19-ին Դայասանում անցկացվելի մախագահական ընտրությունները, արձանագրում է, որ դրանց ազատ, աղար եւ քախանցիկ անցկացումը վճռուե ճեանակցություն կունենան մեր երկրի աղարային, հաղախական կայունության հանդուժողականության, ճեանական զարգացման, ազգային անվանականության հարցերի աղարացի լուծման համար:

«Մեր ճեակն հիմնախնդիրների լուծման անհրաժեշտությունից ելնելով» «Սուրմալու-Իզդիր» հայրենակցական միավորման վարչության ընդլայնված ճիսը որոշում է:

2008-ի փետրվարի 19-ի նախագահական ընտրություններում զորակցել ԴԴ նախագահի թեկնածու Սերո Սարգսյանին՝ գնահատելով նա անուանային ճաղարություններ Արցախի հիմնախարցի, հայրց քանակի կարացման, հանուրեթույթյան ճեանական, զիսության, մեակույթի եւ սոցիալական հարցերի լուծման գործում: Միաժամանակ կոչ ենք անում ԴԴ նախագահի բոլոր թեկնածուներին՝ ընտրաուլի ժամանակ դրսուրել հաղախական քարծ կուլցուրա, սեղծել փոխաղարծ հարգամի, հանդուժողականության մթնոլորտ՝ ի ճախ մեր երկրի կայունության:

«Սուրմալու-Իզդիր» հայրենակցական միավորում
Նախագահ՝ Մ. ԱՄԻՂՅԱՆ

«Արցախ-Տայասան»

կուսակցության նախագահության նիսի որոշումը

«Արցախ-Տայասան» կուսակցության նախագահության ընդլայնված ճիսը հունվարի 31-ին որոշել է, հաւալի առնելով վարչաղբե, ԴԴ նախագահի թեկնածու Սերո Սարգսյանի անվանու ավանդը, անկիվ գործունեությունը հանուրեթույթյան սոցիալ-ճեանական զարգացման եւ դաշտանունակության անուարոյման գործում, փետրվարի 19-ին սեղի ունենալի մախագահական ընտրություններում սասար կանգնել նաճ՝ նախագահի դաշտանուն ընտրվելու համար:

ՍԵՐՈՍՅԱՆ ՍԵՐՈՍՅԱՆ

«Արցախ-Տայասանի» վարչության նախագահ, ոլործ:

Կոչ հայրենակիցներին

Արիելի հայրենակիցներ, մենք կանգնան ենք հայրենի երկրի կրեման եւ հայ հասարակության զարգացման կարեւորագույն մի իրարարծության՝ նախագահական ընտրությունների աղբե: Նրանց ելից ճախ քան է կախված մեր աղբիկան հնգամա եղք մի կողմից՝ ազգային-հողեուր արծեներով համեմելու, մյուս կողմից՝ ֆաղախական հասարակության ու համամարկային արծեների կայացմանը միեղու ճեանաղարիին:

Այդ դաշտանով ընտրությունների բոլոր մասնակիցներին եղարարար կոչ ենք անում:

ՄԱՅ ԱՆՏԵՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՆԵՒԹՅՈՒՆԻ ԵՎ ԿԱՏԱՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԱՏԱԳՈՐԾԱՎՈՐՈՅԻՆ

Դայարարություն

2008 թվականի 2-ին հասարակել է ԴԴ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության Գնումների դաշտանայան ճեղիկագրի N 3(112) համարը, որում հրաղարակվել են:

- թվով 307 հաս քաղ մրցույթի մախին հիմնարարությունը
- թվով 1 հաս ուղղում
- թվով 1 հաս հայարարություն

Միաժամանակ սեղեկացնում ենք, որ ինտերնեթ ցանցում www.procurement.am եւ www.procurement.am հասցեներում վերաքաղել է ղեկնական գնումների դաշտանական ինտերնետային կայքը, որեղ կարող եք համարարիակ սեղեկացվություն սասար Դայասանի Դայարարության գնումների համակարգի վերաքրել:

«Ուլե՛ր են լինելու կառավարության անդամները, ուլե՛ր են լինելու մեր վարչաղբեսն ու նախարարները»

Նախագահի ոչ մի թեկնածու այս հարցի պասսախանը չի ներկայացրել

«Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի իրաւունքունը հախալեց սխալ կարալին հաղախականության դաշտանով: Նույնը ճարունակվեց նաեւ Որբեք Ճուլարյանի ժամանակ: Ծանալելով Դայասանի իրականությունը, նա էլ սկսեց սխալ կարալին հաղախականություն վարել՝ 26 արեկանը կարող է լինել նախարարի խորհրդական: Ելել է ճարգերից կարերի հարցին անցնելու խնդիր դնելու ժամանակը: Մենք ուզում ենք իմանալ, ուլե՛ր են 10 օրց հետ լինելու մեր վարչաղբեց, մեր նախարարները», երեկ Մամուլի ազգային ակումբում սասց ճախին Գեւորգյան խորհրդի դաշտանավոր Արամ Մախիկյանը՝ «ԴԴ նախագահի թեկնածուների կարալին հաղախականության իրականացման սկզբունքներն ու կառավարության կազմավորումը» թեմայով լեճարկման ժամանակ:

ճանուլի առաջարկան ճեանական դաղարմենցի սեղծմամբ սահուն կառանջալեքն ճեանական եւ հաղախական հասվածները: Ընդ որում, հաղախական իրաւունքունը ճեանական հասվածի գործունեությանը կմիջանքի միայն ազգային անվանականության հարցերի դաշտանայուն: Իսկ ճեանական դաղարմենթում էլ կընդգրկվեն մարդիկ՝ ըստ իրենց վճարան հարկերի, կաշարան սոցիալական ճեուրումների եւ այլն: Արամ Դարույրյանի ընտրվելու դեղում, Վալերի Սարգսյանի խոսուլ, կկազմել ազգային համաձայնության իրաւունքուն, որում կընդգրկվեն միայն արեեսավար կարեր եւ հաւալի չի առնվի նրանց կուսակցական դաշտանությունը: «Էն 20-30 դեմքը, որ ամեն օր երեսուն են հեոուսացուկցով, նրանց չեն մեր երկրի խելով դեմքերը: Ըստ խելացի եւ ոլործսիտնալ մարդիկ կան մեր երկրում, որոնք չեն երեսուն», հալելեց Վալերի Սարգսյանը: Դայասանի ազատական առաջաղիմական կուսակցության ներկայացուցիչ Էդաղար Անեիդյանը, որը փորձագեի կարգավիճակով էր հանդես գալիս, անդաղարծով 2008-ին ընդունված սահմանաղարիանը, որով այլեւս երկրի նախագահը չի կարող հակակեղս լինել խորհրդարանին: Նրա խոսուլ, այսօր այդ սահմանաղարիանը «այո» ասածներն անկեղծ չեն ժողովրդի հետ ու չեն առում, որ ուլ էլ լինի նոր նախագահը, ղեխ է ցրի այսօրվա խորհրդարանը, որոյեզի կարողանա կազմել իր ուզան կառավարությունը: Զաղախական ուլերը, «Նոր ժամանակներ» կուսակցության ներկայացուցիչ Դայաս Սարգսյանի

ՄԱԱ-ի լեճարկմանը հրալիլել էին նախագահի 9 թեկնածուների ներկայացուցիչները, ներկա էր միայն Արամ Դարույրյանի ներկայացուցիչը: Մյուսների քաղաղարությունը լեճարկման մասնակիցներին հավասարեցրեց մի քանում, որ նախագահի թեկնածուները դաշտան չեն հանուրյանը ներկայացնելու իրենց թիւը, որոնցով ընտրություններում հաղեղուց հետ ոլի-ի կառավարություն կազմեն: Զկան այդ ոլործսիտնալները, ուլե՛ր կարող են երկրի կառավարման հիմնական օղակը գունե ներկայացնել: Արամ զուարդում են նոր սահմանաղարիան առաջարան խնդիրները, որոնց ուղեղ էլ արեեսալեկեցին ակումբի երեկվա հյուսերը: Արամ Մախիկյանը նեցը, որ այսօր նախագահական ընտրություններին մասնակցող որեւէ թեկնածու լունի այնուիսի թիւ, որ կարողանար երկրի զունե անենակարեուր 30 դաշտանների համար արեեսավար կարեր ճրամարել: Մա դաշտան, ըստ նրա, քաղմականակցական մեր համակարգն է, ինչուեւս նաեւ այն, որ մեր կուսակցությունները չեն կարողանում կարեր սեղծել, առաջարկել: «Ոչ ոք չի կարող դաշտանել, թե ուլե՛ր են լինելու իրենց կառավարության կազմում: Զեն առում զունե սկզբունքները, թե ինչ սիղի մարդիկ են լինելու իրենց կառավարության կազմում»:

Նախագահի թեկնածու Արամ Դարույրյանի ներկայացուցիչ, նրա նախընտրական ճաղի ղեխ Վալերի Սարգսյանը նեցը, որ իրենց թեկ-

«Չայներ գնող ֆաղախական ուլեր որեւէ քարոյական դաշտանություն չի կրի ժողովրդի աղբե»

Օմբուդսմենը ներկայացրեց առաջիկա ճրաղրին ու անելիքները

Ինչուեւս խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ, զալի մախագահական ընտրություններին ընդաղար ճարուն իրաւունքների դաշտանի գրասենյակն ընտրել է ալասանի որոուակի ճեայալի ու մոնեցուններ: Երեկ մարդու իրաւունքների դաշտան Արմեն Դարույրյանը իր գրասենյակում ներկայացրեց ճեայալիներն ու մոնեցունները: Մարդու իրաւունքների դաշտանի ալասանակզմի ներկայացուցիչները հնարարության քրեանակներում մասնակցելու են զանգվածային հրաղարակային միեղաուումներին՝ անմիջական սեղեկություն սսանալու նդաշտանով:

Պաշտանի անմանեն խնդիր կաղկան է ընտրականութների հետ: Օմբուդսմենը ֆաղախաներին կոչ արեց սեր կանգնել սեփական ճարին, ընտրական իրաւունքին եւ դաղարանել հանդուժողականությունը: «Ընտրությունները ղեխ է հիմնվեն զաղախարների, այլ ոչ ընտրականութի վրա: Դա կառանկ դեղում կունենան մի համակարգ, որեղ անհմանս է խոսել մարդու իրաւունքների մախին: Ճարեր գնող ֆաղախական ուլեր որեւէ քարոյական աղբե»:

Արմեն Դարույրյանը նում է, որ ճարընտրական ճաղերից այլ բողոներ չի սսացել: Սերոնեք դաղարանվում է կաղբ իրաւաղաների հասկաղբե դաշտանության հետ: «Կան խնդիրներ, որոնք ուսումնասիրվում են: Ցալով, օրենտրության խնդրան լինելու դաշտանով սեւ էլ կարող եւս հիմնակուրել, սղիակն էլ: Խնդրան խնդիրներից զեր կմանք, որ ֆաղախական ճաղարկումների դաշտան չդաշտանեն: Ոչ լեղարբում է մալիին խնդիր, եւ անմանք կաղկան են, այսօր մարդկանց խումբ ենք ուղարկել, որ իրաւունքներ չլինեն: Կուսումնասիրենք եւ այդ աղբիկ հաղորդարություն կկազմենք», եղարալեց Արմեն Դարույրյանը: Օմբուդսմենը խոսաղալ մեկ ճաղար անց կրկին հանդիպել ԶԱՍ ներկայացուցիչների հետ, ներկայացրեց մալիում սղող իրաւունքներն ու գրասենյակի հետաղա անելիքները: ՀԱՐՍԻԿ՝ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆՈՒՅՈՒՆ

«Փետրվարի 19-ի առաւոյան ժամը յոթից մինչեւ փետրվարի 20-ի ժամը ինը մարդու իրաւունքների դաշտանի գրասենյակում կառուուլի հերթաղախություն: Գրասենյակին կից աղբեն գործում է թե՛ զի՛», ասում է Արմեն Դարույրյանը:

«Մեր երկրի հնարավորությունները բավարար են սեռական ժամանակակից սնտեսական առաջանցիկ աճ ունենալու համար»

Համոզված է ԱՄ Ֆինանսավարկային և բյուջեային հարցերի հանձնաժողովի նախագահը

Պրն Սիմոնայան, Չեր զնահատմամբ ինչպիսիք էր անցած սնտեսական տարին:

- Տնտեսական առումով տարին իսկապես լավ հաջողված էր: 2007-ին ես արձանագրվեց սնտեսական երկնիք՝ 13,7 տոկոս աճ: Տնտեսության հիմնական 4 ճյուղերը՝ արդյունաբերությունը, գյուղատնտեսությունը, շինարարությունը և ծառայությունների ոլորտը իրենց մասնաբաժինն են ունեցել այդ աճի մեջ: Մասնավորապես, ծառայություններն ունեցել են 21,2 տոկոս, շինարարությունը՝ 19,7 տոկոս, գյուղատնտեսությունը՝ 9,6 տոկոս և արդյունաբերությունը՝ 2,6 տոկոս աճ: Արդյունաբերության ցուցանիշի աճը նույնպես ճեղքվեց, որ աճի այս ցուցանիշը դաշմանակալիված է աղամանազորության արձանագրած անվանաբեր: Եթե առանց աղամանազորության են դիտարկում արդյունաբերության աճի ցուցանիշը, ապա այն բավականին դասկանելի է՝ 8,8 տոկոս: Այսինքն, չնայած օրվերի սահմանափակումների առկայությանը, մեր տնտեսությունը ղեկավարվել է զարգացման:

Որո՞ւմ զնահատման են համաձայն, ծառայությունների և շինարարության աճն այդպես էլ ուղիղապես չի կարելի համարել, ճակատի ունենալով, որ աղամանաբերության աճն անհամեմատ ավելի փոքր է:

- Եթե դիտարկենք զարգացած եվրոպական երկրների տնտեսության կառուցվածքները, ապա կեսն են, որ ծառայությունների տոկոսը բավականին մեծ է: Դա բնութագրում է երկրի բարեկեցության աստիճանը: Մեզ մոտ ես բարեկեցության մակարդակի բարձրացմանը զուգահեռ ծառայությունների տնտեսության կեղծ համախառն են հարյուրում (ՀԱԱ) ղեկ է մեծանում: Այստեղ կցանկանայի ներկայացնել ես մեկ ցուցանիշ կապով աճը: Դրանք այն է, որ զբոսաշրջությանը հիմնականում զարգանում է երեսնից դուրս, որտեղ զարգանում են մեքսիկացիները և սեղանավաճ աշխատատեղեր:

Վերջին տարիներին արձանագրված սնտեսական աճին զուգահեռ չէին ավելանում հարկային մուտքերը: Այսինքն, սակարային արժեքահարկության մեծ ծավալները դաժնորեն լինում էին: 2007-ին այս առումով որևէ փոփոխություն չի՞ արձանագրվել:

- ՀԱԱ-հարկեր հարստացման ցուցանիշը, որը ցույց է տալիս սակարայության մակարդակը, այս տարի ուղիղապես անհամապատասխան էր 14,5 տոկոս: Երկրորդ, որ Աղտաբության հարցախարանում ռազմավարական ծրագրում նախատեսվում էր ՀԱԱ-հարկեր հարստացման ցուցանիշի 0,4 տոկոս աճ: Այսինքն, անցյալ տարի այս ցուցանիշը ցուցանիշը զբաղաբեցվել է գրեթե 4 անգամ:

Պե՞տ է ճեղք մասն, որ մեր ՀԱԱ-ում ավելանում է փոքր և միջին ձեռնարկությունների բաժինը՝ 41 տոկոսը: Սա կարողացավ հասարակության ծեսափոխման հիմքերի հիմունք է, որովհետև այս՝ միջին խավն է, որ ամենակարող ղեկավարում է ունենում զանազան սնտեսական ցնցումների ժամանակ: Բանկային ազանդումը անցյալ տարի ավելացել է 42 տոկոսով: Այսինքն, մեր հասարակությունը,

Մեր հարցազրույցը ԱՄ Ֆինանսավարկային և բյուջեային հանձնաժողովի նախագահ Չեր զնահատմամբ իրականացրել է արձանագրված ցուցանիշների, փառաբանական և ժամանակակից ընտանիքային ընտանիքային վրա ունեցած ազդեցությունների շուրջը:

բացի առօրյա իրենց լուծելուց, արդեն սկսել է կուտակել: Գարն էր համարում ճեղք մասն, որ Հայաստանից մեկնողների և Հայաստան ժամանողների բացասական հաշվեկշիռը 2003-ից դրական է դարձել: Այսինքն, մեր երկիր ժամանողները զերազանցում են մեկնողներին:

Սակայն չմտածանք, որ անցյալ տարի խորհրդարանական ընտրությունների տարի էր, իսկ այս տարին՝ նախագահական ընտրությունների: Այս փառաբանական զորեղծարարներն ի՞նչ ազդեցություն են բողել սնտեսության վրա:

- Անցյալ տարին յուրահատուկ էր մասն այդ առումով: Ըստ ընդդիմախոսներ կանխատեսում էին, որ փառաբանական իրադարձություններն իրենց բացասական ազդեցությունը կբողներն սնտեսության վրա: Սակայն ինչպես վերոհիշյալ ցուցանիշներն են վկայում, այդպիսի բան տեղի չունեցավ: Սա խոսում է այն մասին, որ մեր հասարակությունն արդեն փառաբանական կողմից մի սվար զանգված ունի, որը հասկանում է, որ փառաբանական զորեղծարարները չպետ է ազդեն սնտեսական վրա: Կարծում եմ, նույնը կլինի մասն նախագահական ընտրությունների ժամանակաշրջանի համար:

Ցանկանում եմ ուսուցողություն հրավիրել նախորդ տարվա հետ կապված ես մեկ համազանգի վրա: Գնահատական կուտակությունը և նրա ղեկավար Մեր Մարգարյանը զանցին խորհրդարանական ընտրությունների խոսանալով կրակ բարեփոխումներ, սակարային դեմ դաշմարի կրակ բարձրացում, թուականի էական բարձրացում և ախալախիկ արդյունքները, որոնց մասին արդեն ճեղք: Այս փառաբանությունը նույնպես իր շարունակությունը կունենա նախագահական ընտրություններից հետո, որովհետև մեր հայրենակիցները հասկանում են, որ համընդուն մեր կուտակության և նրա ղեկավարի ունեն վստահելի փառաբանական զորեղծարար, որի խոսքն ու զորեղ իրարից չեն տարբերվում:

Պրն Սիմոնայան, այդուհանդերձ, բնակչության մի սվար մասին դեմ չի հասել սնտեսական աճի դրական ազդեցությունը և մեր երկրում բառաբանական և արժեք մնալ սոցիալական բեռնաբանությունը: Չե՞ք կարծում, որ այստեղ լուրջ խնդիր կա:

- Իհարկե, մեր երկրում բեռնաբանական ծես մեծ է եղել: Սակայն ղեկ է արձանագրել, որ նվազեցնելով աղտաբանությունը, մասն մեղմացնում են բեռնաբանությունը: Դա տեղի է ունեցել ծայրահեղ աղտաբանության և անախալախության անձանց նկատմամբ վարվող սոցիալական նրախաբանների և թուականների բարձրացմամբ մի կողմից և մյուս կողմից ախալախական փառաբանների ախալախական առաջարկելու միջոցով: Գործազրկությունը վերջին տարիներին էր 10,5 տոկոս: Եթե 2000-ին բնակչության 38,5 տոկոսն էր զորեղծարար, 2006-ին՝ 27,8 տոկոսը, 2012-ին այդ ցուցանիշը խոստանում են դարձնել 17 տոկոս:

Այնուամենայնիվ, վերադառնալով նախորդական զորեղծարարներին: Խոստանում

մեր տալիս են բողոր՝ իրաքեսական և առավելապես ոչ իրաքեսական: Ինչո՞վ է տարբերվում ձեր կուտակությունը և մեր թեկնածուի խոստացածը մյուսներից և ինչո՞ւ ընտրվեց ղեկ է մեզ հավասան, այլ ոչ թե մյուսներից:

- Անիրաքեսական խոստանումներն այլևս ընտրողների վրա չեն ազդում: Աղտաբանական իրաքեսական զուգահեռ մարդիկ սկսում են հավասար իրական գործերի: Այսինքն աղտաբանական մեզ զանազան դասաղաբանական է հավասարու հաշվեկշիռ: Անիրաքեսական խոստանումներն սվար մասին կարող են տալ, որ կամ դողողախական մտեցումն է գերակատում, կամ նրանց սնտեսական թիմն է քող:

Երբ թեկնածուն ունի քող սնտեսական վրա թիմ, նա կարող է լուրջ փառաբանական վրադրումներ քող սալ: Օրինակ՝ դիտարկենք թեկնածուներից մեկի՝ առաջին նախագահի 1998-ի անվանազրկության խորհրդի հայտնի նրախ ժամանակ արտախալախ մտեցումները: Նա վստահում էր արտախալախ կերպերը: Նա ունեցած նախազրկական դիրքումունեցել էր դաշմանակալում էր հենց Հայաստանի սնտեսական զարգացման անհետանալախալախությունը: Նա օգտագործում էր «ֆիզիկական լիմիտներ»՝ տեղից, որով, ըստ նրա, քող չէին սալու Հայաստանում որևէ սնտեսական աճ արձանագրել առաջիկա տարիներին, ինչն, իր բեռնաբանական կազմալուծմանը, ժողովրդի արտազրկում և ախալախալախալախ մասն բանակի թեկնածուսվարումն ու դարաբողախ հարցում Արքեպիսկոպոսի դիտարկ հաստատմանը: Սակայն կյանքը միտ հավասարակր ցույց տվեց: Մեզն ոչ միայն կարողացանք առաջիկա սնտեսական զանգվածը, վերջին տարիներին արձանագրել երկրում սնտեսական աճ, այլև ընդգծված սոցիալական հարցեր լուծել, ունենալով չլուծված դարաբողախ խնդիր: Մեզն հավար դաշմանակ ենք դաժնաբանում մեր ժողովրդականությունը, որովհետև երբեք որևէ մեկի մեքով չանցնի խնդիր լուծել ուժի դիրքից:

Ի դեպ, այժմ էլ նույն արձանակի մարդիկ, մասնավորապես նախկին վարչապետ Հրան Բազրայանը, զերթ նույնն են առում: Այսինքն, այստեղ զարգացանք և այլևս զարգանալու դաշմանակ ստալան են: Դու ինչո՞վ ե՞ք քաղաքում մեք մտեցումն առաջալուրդը հիմա:

- Այդ մտեցումը ոչ մի նմախալախ չի դիտարկում: Ինչպես 10 տարի առաջ էին նույն փառաբանական գործիները փորձում հասարակությանը փորձում համոզել, որ «ֆիզիկական լիմիտներ» ստալան են և քող չեն ս զարգացում ապախալախ, այլևս էլ հիմա: Գնալով վրա են, որ մեր երկրի հնարավորությունները լուծել են երկար ժամանակ փառաբանական սնտեսական առաջանցիկ աճ ունենալու: Ենթադիտարկ համազորեղծարարության ծրագրն են իրազորվում իրանի հետ: Բանակություններ են ընթանում իրանի հետ երկաթուղային հաղորակություն սեղանակում ուղղությամբ, որը գործաբանական մեզ կազարի արձանագրում: Ուստի կան և իրանական կողմերի հետ նալ-

բավարանական գործարանի սեղանակ ծրագրերն են իրաքեսական ուղղաբան ստանում, նոր առնականալախ կառուցման փող են դուրս գալիս, մեր ուրանի հանքերի օգտագործման ծրագրերն են ընթացիկ մեջ: Այս ամենը վկայում է, որ ներքին մեք ներսն ունենք այս վիճակում սեռական զարգացում աղտաբան համար: Գարգաղախ ղեկ է իրականացնել երկրորդ սերնդի բարեփոխումները, սեղանակ բացարձակ հավասար մրցակցային դաշմանակ են մեր ժողովուրդն իր անախալախ հնարավորություններով կաղախակ սնտեսական աճը:

Հայաստանի արտախալախ առաջիկ ցուցանիշներին դաշմանակ: Մեր արտախալախ մեջ զգալի բաժին ունեցող հանախալախ արտաբերության մեջ դեմ զգալի բաժին է կազմում խոստացածի արտախալախ: Երբ ենք այս առումով անցնելու ուղղական նոր փող: Եվ ներսնունտն ծավալների առաջանցիկ ավելաբան ինչպե՞ս ե՞ք զնահատմում:

- Դաժնի արտախալախ ուղտախալախ աղտաբան է արտախալախ վրա, բայց եթե դիտարկենք նույն հանախալախ արտախալախ արտախալախ կառուցվածքը, ապա այստեղ առաջին սեղանակ արտախալախ մոլախալախ է՝ Ֆեռոնիլիդները: Ճիտ է, ուղտախ խոստացում են արտախալախ, բայց երբ մեղախալախ հանախալախ սկալախ արտախալախ, այդ ծավալների դաշմանակ սնտեսական հիմնախալախ կլինի մասն սեղանակ վերջնական մեքումն իրականացնել: Արտախալախ մասին խոսելով, ղեկ է ճեղք, որ կարող աճել է դաշմանակ սնտախալախ սնտախալախ: Ինչը, ընկալաբար, ուղտախալախ է:

Ներսնունտն ծավալներն ավելի առաջ են առում, ևս արտախալախ: Սակայն ներսնունտն մեջ իր ծավալներով առաջին սեղանակ է հանախալախ, մասնավորապես երեքալախների ներսնունտը: Կարծում եմ, որ մոտ հեռանալուց ներսնունտն այստեղ կարելի է նվազեցնել: Բող ԳԷԿ-երի, Մեղու ԳԷԿ-ի կառուցումից ես առաջալուրդում, ուրանի հանքերի արտախալախից հետո իրականակ այստեղ կփողալի:

Երկրորդ իր ծավալներով մեքաների և արտախալախների ներսնունտն է: Ես միայն ուղտախ եմ, որ մեր երկիր հոստաբան և նոր արտախալախներ են ներսնունտն: Գիտեմ լուծել են գործարանների, որով օգտվելով ներսնունտն համար ներկայիս նրախալախ դաշմանակների, ներսնունտն են արտախալախներ, որով փողախալախ են տարիների և անգամ ժամանակների արտախալախներ, նրախալախ մրցուսակ արտախալախ թողարկելու:

Երրորդ խոսք խոստացված ավանտախալախներն են: Այստեղ նույնպես թողալու առաջ չկա:

Սոցիալախական հարցումները վկայում են նախագահական ընտրություններում մեր թեկնածուի՝ առաջին փողով հարաբողախ հավանականության մասին: Արդյո՞վ վստախ չե՞ք սնտուս, որ դա չափից ավելի ինֆլախախ կարծնի արտախալախ հիտախալախներից, քերեղով դաշմանակ թողալու չարախալախների, ավտախալախից:

Տեսականորեն այդ վստախ կա, բայց կան մասն դաշմանակ խոստախալախ հնարավորություններ: Կանցը ցույց է տվել, որ մեր դաշմանակ դա տեղի ունենալ չի կարող:

ԱՄ ՖԻՆԱՆՍԱՎԱՐԿԱԿԱՆ ԵՐ ԿՐԻՍՏՈՒՄ

Զարեցավանս իր հոգսերով ու դրական գործերով

Ամեն համայնք իր հոգսերն ու խնդիրներն ունի, բայց ամեն մի համայնքի ղեկավար դրանք վերաբերվում է յուրովի և տալիս է ինքնատիպ լուծումներ: Այդ սեռանկունից ղեկ է նկատել, որ Զարեցավան փողով արդյուն է իր բնակախոսն ունում, և ամեն բան գրեթե իր միտ սեղան է: Իսկ թե ընդհանուր առմամբ ի՞նչ հիմնախալախներ են լուծվել փառաբան, փառաբանախ Հակոբ Կահազարյանը նկատեց. «Նախ ճեղք, որ Զարեցավանի հիմնախալախներից են եղել արտախ լուսալուրդային և ախալախախախախ հարցեր, հիմա սեղախալախ է արտախ լուսալուրդային նոր համալախ, փառախ թողալու զվախալախ փողոցներ լուսալուրդային: Կասախ են մասն ախալախախախախ հալախախալախ ախալախներ, մոտ 15.000 է, այն էլ ոչ միայն զվախալախ փողոցներում, այլև քալախում:

Հակախալախ քալախալախ է փառախ սանախալախալախալախ վիճակը, ինչը ես համա-

ում են Զարեցավանի հիմնախալախներից մեկը:

Ինչ վերաբերում է զոնախալախախախ, ապա նախկին միլիտախալախ արտախալախ է 24-ժամյա զոնախալախախախ, իսկ փառախ մյուս հասվածը՝ 10-ժամյա զոնախալախախախ, որը նախատեսվում է հասցնել 13 ժամի: Զարեցավանի հիմնախալախներից է մասն ենթերի տարիների հարցը, ուն էլ այս տարի փառաբանախախ ներկայախալախ կառախալախալախ, և հարցը անախալախ չմնաց, շուրջ 40 ենթերի հարց սանկներն ուղղվել են: Գոտով են, որ մի փառախ տարիների ընթացում այս հարցերի հիմնախալախ լուծումը կարելի է: Գարն են համարում աղտախալախախ մասն քալախալախ ենթերի վերախալախալախ խնդիր, որը նույնպես փառախ քալախ հարցերից մեկն է: չնայած նախկինում գործում էր դրանց 30 տոկոսը, իսկ այսօր մոտ 70 տոկոսը:

Պրն Կահազարյան, տեղյակ ենք, որ այս տարի մեք օտուկ ճեղք է՞ք Զարեցավան փա-

ղախ 60-ամյակը, կարող ե՞ք մի փող բաջել փալախալախ:

- Նախ և առաջ ճեղք, որ սեղանակ է իրաքեսական հանձնախալախ փառաբանախալախի զվախալուրդային, իրաքեսական միջոցառումների ղախախալախ մեկնախալախ տեղի ունեցավ օգոստիսի 1-ին և ներսնունտ էր քալախալախ միջոցառումներ: Եղախալախ միջոցառում տեղի ունեցավ հենց հոկտեմբերի 5-ին: Այդ օրը միախալախ քալախալախ 2 հուտախալախ փառախ 60-ամյակին նվիրված հուտախալախ և Երեւանի զոների հիտախալախ նվիրված հուտախալախ ելախալախ քալախ: Մեք օտուկ ճեղք մասն մալախալախ բեռնախալախ Զարեցավան փառախ առաջին աղտախ անգամ էր անցկալալախ: Տեղի ունեցավ մեքալախի սան քալախ, որին ներկա էր մասն ԳԷ վալախալախ Ս. Մարգարյանը:

Պրն Կահազարյան, որքանո՞վ է կաղախ արտախալախալախ և ավալախալախ միջոց:

- Կարծում եմ, այստեղ սիրում է լուծել արտախալախ միջոց: Գարախալախ իրաքեսական ի-

նում են հանախալախներ, որոնց ընթացում տեղի է ունենում աղտախ երկախալախ, փորձում ենք անել առախալախալախ յուրախալախալախ փառաբանալախ խնդիր լուծելու համար:

Վերջերս Զարեցավանը սալախ մասն «Ամենախալախալախից զոնախալախ» մրցանակը, որը փառախ է կաղախալախ և լուսալախալախ հետ:

Իսկ ինչպե՞ս ե՞ք նախախալախալախ նախախալախ ընտրություններին:

- Ուղտախ փառաբանալախ մեք ակախալախալախ, և լուսալախալախ, որ ամեն ինչ դաշմանակ կերպով ընթանա: Մեքն ժողովրդին քալախալախ ենք մեր թեկնածուի՝ վալախալախ Մեր Մարգարյանի առախալախալախ և ցույց ենք տալիս այն ակախալախ փողոցներում, որով այս կարծ ժամանակախալախալախ զոնախալախ են: Ես վստախ եմ, որ աղտախալախալախ կոտախալախ Ս. Մարգարյան, փառախ նա է այն թեկնածուն, ով ի վիճակի է սկալախ գորեղախալախ քալախալախ ավալախալախ հասցնել:

Ա. ԿՈՒՄԻՏՅԱՆ

Մշակույթ

Ազգային առաջ է ընթանում ինժեներների ուսերի հեծնը: Այդ նրանք են լուր պայծառ և հայեցակետային Տոյան, առաջինը նրանք են նախագծել բոլոր սարքեր, ստեղծել սրբազան և հազար ու մի մեքենա: Այդ ամենը նրանք արել են անում են ոչ թե հաճույքով այն բանի, որ չեն կայացել իրենց արդարագրում, քան լիցի, նրանց առաջ է մղում ինժեներական մեքենան համարակալ մայր առ այն, որ գոյություն ունի, չի կարող մարդկությանը օգտակար լինելու աստված արդարագրելու: Դա այն արտադրողն է, որ թեկնում է ժամանակին նախաձեռն մայրուղուց, որը բերել է ղեկ արդարագրելու է հաջողություն:

Անուս, Լոնդոնի դուստր ղեկ, խաղաղ կյանքը, երբ քաղաքը փոխելով անգն կանխարձեռությամբ

վածու՝ «ես ընտան են մեզ» («Չայագիակ», 2005), որտեղ մեզ ներկայացրեց Չայասանը եւ մեր հայրենակիցներին երեխայի եւ դասարան հայացում: Նա արեց հոգեբար մոնոգրաֆայն փոփոխել եւ սուր թափանցող հայացում ներկայացրեց նախաձեռնական-իմունական քվեականների երեսնը, նա համայնակին խայսարոյեք բազմաին անցուցարձը, որը անհեծ կորել է աս մուտի դեպ, որին անհաղոյր են մեծ ու մեր երեխաները:

Նա դասնում է այն մարդկանց մասին, ովքեր դեկլարել են երկր-սնեցության զանազան մյուսերը ոչ ուղիս միազին դասունյաներ, այլ ուղիս իրենց ժողովրդի անձնուսաց զավակներ: Գարկ է նեյ, զիրք գրելու ընթացում Մարգի Ղանթարջյանը անզուտ ցանկությամբ փորձում է բախանցել իր ժողովրդի հո-

նակը ինժեներ է մայրական կողմի դասունյան աս կանի դասունյանը:

Վիդյակի հեռուստիոն դասի կրտսեր ուղին է Լադիոյա բազմանա-նակ անվանը, որը դարձել էր ասա-կան հեռախոսության գործակալի կողակիցը: Ընսանկան ասալու-նեյ, ինժեների լուսանկարները, ժամանակագրանի փաստաթղթերը եւ գեղարվեստական հնարանը միախառնել են հեղինակի վարդի-գրի ընտրով: Արդյունում ընթերցողի այլի առաջ հասնում է գրի գեղարվող հեռուստի Շուշին, լուսավորության, բարձր գաղափարների հարգը, բնուսանը ամբողջ դասունյան ընթացում: Գիրքը սխալվող չէ, բեռն դասունի հեռախոսը սեր է: Լադիոյա Մարգի Բել-Շախարյան եւ Ալեքսեյ Իվանովիչ Շարով մաս-վորական այրուկին ասնում են մեզ

Գիրք մեր մասին, մեզ համար եւ բոլորի համար

գիրք էր ի դասունյանում, հեռախոսում, հալածանքում եւ նույնիսկ մահվանը: Բայց մի՞թե ես կան է դա: Գրքը բարեկեցիկ կանում արդյո՞ք հարկային ծառայող Պետրոսը զննա ասակներու Բիբուսի մոս: Արդյոս Դարսարդի ազգային-ազա-նագրական դասունյան ժամանակ երկարատի գրականի գիրք կան-նեյն ծնված օրից ծնունդին հուս-ցան չունան ֆիզիկներն ու փիզիկ-ները: Ի՞նչն էր նրանց դրոյում: Եթե չկա-լինեման բարձրագույն բարձրից, արդա նախ եւ առաջ՝ ծծանաք դասի թե-լալուանը՝ ծառայել իր ժողովրդին ու համայն մարդկությանը: Սեփական խղի թեյալուանը, որը, ինչպես հայրենի է, կարող է լինել անթափան, բայց ոչ երկուս: Այն մեր կանոն ինչ է: Գալեթական Ոգու յուրան մաս-նական կանոնի մի հերթական խոս-ք: Գալեթական Արտ, Արդարության եւ Բարության Ոգու, որը մեզ մղում է դի-մելու համարակալ հայերի մեր սեփա-կան ճակատագրի դրոսարդունե-րում: Բոլորադաս, որը ծծանաքուն է ավանտ ինչ, իր ժողովրդին, ասել է թե՛ համայն մարդկությանը:

գու խորքը, դրանք ասարդել միայն իրեն հասնու ունով:

Գաղոյ գիրքը երկվ ընթանկան ասը, ժամ, որով մեզ երես չեն սվել հայ գրողները, չնայած, որ այդ ժամ-ը մեծ ասանում ունի վիդյասուն-յան մեջ եւ եզակի հնարավորու-թյուն է ընծեռում վեր հանելու ժո-ղովրդի ճակատագրի մի ընթանի մի հանի սեռունդների կենսադասու-նով: Տեղին է Ինչեյ է. Շուլայի, Ջ. Գոլստուսու, է. Բազմենի եւ այլոց ըն-թանկան վիդյասունը: Գայ գրա-կանության մեջ այդ բազը ոչնչով լրացնել չի կարելի, բեռն թվում է եթե ոչ մեծ, արդա ովքեր են ծծանարկելու այդ գրոնը: Պատճառը, հավանաբար այն է, որ հարախոյն է եղել ժամի միջնայունը՝ գրողության վայրը: Բայց այդ բանը Ղանթարջյանին չի մասնագում հեծն ընտրով այն բանի, որ նա չի ավարել ոչ մի գրական բաժին, այլ է սաղանդալոր ինժեներ: Եվ նա գրեց մի վեպ, որի խորագի-րը թե՛ ասանձնադեպ ինժեների չէ՝ «Տարբեր ճակատագրեր. մի ընթանի ժամանակագրություն», աս-կան երկվ հայեցողություն հայկա-կան գեղարվեստական գրականու-թյան ընթացակարգում:

Իսկ օրես, այսինքն նախորդ գրից միս մի կար ասի հեծ լուս ա-լարի ելակ՝ «Շուշին կնոց օրագի-ր» («Չայագիակ», 2007) վավե-րագրական վիդյակը, որտեղ հեղի-

XVIII դ. Ղանթարջ, որտեղ մահմե-դական հորդան թափանցեց հայ մեյլիներից մեկի՝ Շահնազարի գո-նիկ մասնությունը: Ներկայացվում են օրա միադեպեր Պետրոս Առա-ջինի, ելաներինա Առաջինի, ելա-սեփեհա երկուրի, Պավել Առաջինի համանագրերը, որոնք անփոփոխ սկսվում են «Դարսարդի ազնվա-փայլ միադեպերից եւ ազնվաբեյն հայ ժողովրդին» խոստում եւ ա-վարտվում են հայրական հոգա-տության եւ ինսանակալության խոս-տանքում:

Բայց գլխավորը՝ ի ցույց է հանում մեր դասավոր սխուս սուլուրդը՝ հա-մանքովն ոչ թե՛ հանում ազգային միասնության, այլ միայն բարոու-թյուն խոսաքող արամին ուժերի օուրը:

Բավիլ ճակատայունարեությունը եւ Բաբու հարախի բացառկությունը ուղիս այրոյսին, անզիական հե-ռախոսության դակը, Գրքի եւ Ուսուցիչի յուրակ ներուսանը Ար-եւմտի համար՝ այս զրում ամեն ինչ կա: Կա ծաղկուն Շուշին, որտեղից Պետրոսը է մեկնել գոսաս Լա-դիոյան, կան նաեւ Շուշիի ավե-րակները, որոնց նա ավանասեւ է Ե-ղի: Գրում նկարագրված է Դարս-րարդի հայերի անդամիկ համագու-մարը, որը 1918-ի հուլիսի 22-ին Լե-ռանյին Դարսարջը ինչպե՛լնեց ան-կախ ոյնություն ավելի ընդարձակ ասանանքով, հան արասսան-յան անկողմնակալ բարեկամները եւ սեղական ինչպե՛ր դասունյանը կոչում են՝ զավթյալ ասաններ՝ եւ այդ անկախ ոյնության անկունը իսր-ազնական սարդի ներո:

Կարդացել «Շուշին կնոց օրա-գիր» եւ դու կհասկանա, թե՛ ինչու են երկին հանում բոլոր ժամա-նակների ինժեներները: Գալեթա-բար նա համար, որ ասանց ներին հանձնարարության, հեղինակը իր գեղասանի եւ իր ժողովրդի օրհա-կով դաս է ասիս բոլոր ժողովուրդ-ներին, որոնք ունի են ելել հանում միաձուլման եւ անկախության՝ «Իսկ ձեր մեջ փնտրել» Ուսնը՝ այդ գիրքը մեր մասին է, մեզ համար է եւ բոլորի համար:

ԼՈՒ ՈՒՍՏՈՒՅՈՒՆ

Մարգի Լեռնի Ղանթարջյանը ճակատագրի փորձյալն է, նա գրե-ցիկ, դասարանական, ինչի սո-րակ է, ու 26-ում դարձավ թեկնածու, իսկ 40-ում՝ սնեբազիստության դու-սոր: Եղել է գիտնականական ին-ստուտի փորձակալների վարիչ, եր-եսանի ոյնեհամայրաւանի դեկան այն անթերի վարիչ, Խորհրդային Գայասանի նախաւանների խորհրդի նախագահի օգնական, կասալա-րայան արտնագրակին վարչության մեք, Մուսկվայի եւ Մեծիկ միջազգա-յին կազմակերպությունների փեդե-րալակալ: Նա էլ ինչն էր դասկա: Նա-սի փափուկ սեղը երգուեց ու գրե-կարա, թեթեւակի կոնքեք օրգա-դասող իրականությանը եւ նախ ու մրցակիցներին գիր գիր, որ ամեն ինչ եւ անեղը գնում են բարեհաջող խոսակուն: Կամ էլ լավագույն դեպ-քում՝ հեռախոս հայացի գիրք իր ունե-ցան ուրի վրա եւ գրե իստեք օրե-օրվ իր կարկասուն ծառայությունները հայրենի հանրոյ:

Եվ անա Ղանթարջյանը գրեց ու հասարակեց դասունյանների ժող-

երել՝ փեռնակի 1-ին իրանական հեղափոխության սկիզբը ազգասու-րող օրը, երեսանի ժողովրդիսի թա-նազանում բացվեց ասանոյսակի մի-ջոցատունների օարից: Թանգաւանի սնորեն Սարո Սարուխանյանը բարձր գնահատեց երկու ժողովուրդների դասավոր դասունյանը ու հասաս-ված բարեկամությունը, նեցը, որ նման միջոցատունների ընտրով է հնարավոր լինում մոտիկից ծանոթա-նալ Իրանի մակուկին: ԳԳ-ում ԻԻԳ

դեպտանության մակուկի խորի-րդական Ուեզ Արուֆին նեցը. «Գայ ժողովուրդը համարվում է ԻԻԳ-ան լավագույն բարեկամ եւ Գայասա-նում անցկացվող միջոցատունները վեր ինչ այլ բնույթ են կում...»: Մեր երկում ԻԻԳ նուսանական դեպտան Սայթ Ալի Սարուխանյան ասաց. «Ար-վեսագեներ, մակուրականների աղբե ելուր ունենալը դիվար է, չնայած որ եւ դիվանագե են եւ միաձանական մեքե է փասեծ, որ

հայրականությունն ինժեներ ակնես է եւ մեքե է արձանագրեմ այն փա-սը, որ արվեսագեներն են, որ դաս-դասում են հայրականությունը, ու նաեւ կերտում են այն: Եւ անձանք գնում են, որ հեղափոխության ա-նացողը կանեղին չի եղել հայրա-կան գրեթե, այլ արվեսագեք՝ նա փեդիստիկ էր, բանաստեղծ եւ ունե-ր մանկան նման օսա նոր սիւս...»: Գեղարվեստությունը հեծ Իրա-նում խոր զարգացում է արել մա-կուրը, նում էին ելուր ունեցողնե-րը՝ ԳԳ մակուկի փոխնախարար Կարին Խողիկյանը, Մայր սքոն Սք. Եղնիանի միաբան Անուսա-վան Եղիսկոյուս ժամկույանը: Կե-հախա հայրադեպի ընտրակուր-նը ու բարեմարտակի խոս ողբը: Տուցահանդեսին ներկայացված մոս 2000 ցուցանմունքների օարում էին՝ մանրանկարչություն, փայտի, լեռնակ, էնալ եւ ջնարակ մեծի ա-լարականներ, հեղափոխության

Ֆրանսիայում կներկայացվի «Չայասանյայց եկեղեցու ծագումը» գիրքը

Ֆրանսիայից թեմի առաջնորդ, գերաւորի սեր Լորվան արք. Չախարանը սեղեկացնում է, որ փեռնակի 13-ին Փարիզի ժամ Գուսուն փողո-ցում գտնվող Սք. Գուսունեք Մկրտիչ սանարի «Լուսիան Զեքեզյան» սա-հուն սեղի կունեքա դասախոսու-թյուն, որի ընթացում դասարան Մատիս Կ. Եվաղյանը հանրությանը կներկայացնի «Չայասանյայց եկե-ղեցու ծագումը» (Ֆրանսերեն) գիրքը: Կեղեցու սալիս է Գայասանյայց Առախիական եկեղեցու ծագանա-բանությունը՝ ակուններից մինչեւ 3-րդ դարի կեսերը: Դասախոսու-թյունը կողեկեցվի լուսադասկերների ցուցադրությամբ:

Գայ ժողովրդի ինժեներական ան-կադեմի մասը դարձան փրասունու-թյան ակունների հարցում անկա են սարակարեություններ: Չորս սարի սեան հեռագոսություններից եւ մի օար մանարարողություններից հեծ դասարան Մատիս Կ. Եվա-ղյանը հրասարակել է «Չայասանի փրասունեացումը: Կեղեցու ակունների»: Առաջին հաստում («Չայասանյայց եկեղեցու ծագու-մը») հեղինակը փորձում է դասա-լուսանել Տրդատ Գ արքայի փրասունու-թյուն ընդունելուց առաջ Գայասա-նյայց Առախիական եկեղեցու ունե-ցան դասական ակուններից, ինչ-դեպ նաեւ Աստվածաւանդում Գայա-սանին վերագրվող դերին, երկուսին

Նոր «Աստերիստում» չկա Կլավյե, բայց կա Դեյոն

Աստերիսի եւ Օրբիլիսի արկածնե-րը նկարագրող ֆրանսիական հան-րահայտ կինոկասակերությունը ժամանակություն է սացել, բայց առանց Աստերիսի ավանդական դերակասար Բիբուսիան Կլավյեի: Անույ հայան չէ, թե ֆրանսիացի նեանակուր կասակերակն ինչու է հրաժարվել Ֆորեսյեի եւ Տոնա Լանգանի նոր ֆիլմում նկարահան-վելուց: Ո՞նքն ունիում են, թե Աստ-երիսի դերն արդե՞ն ծանծարցել է նրան: Բայց ֆրանսիական կինոար-դյունաբերությանը լավասեղակ մարդիկ այում են, թե Կլավյեն եւ ուրույնասերները համաձայնության չեն եկել վարձատրության հարցում: Կլավյեն այսօր համարվում է ֆրանսիացի «անեմաթան» կինո-դերասանը. նա յուստանցյուր դերա-կասարման դիմաց դասանցում է 3 մլն եվրո: Օլիմպիական թեմայով նկարահանված նոր ֆիլմում հան-դես են գալիս Կլավյիսը, Կոնեիլակը, ժեար Դեդարյոն, ինչպես նաեւ եր-

կարասեւ բացակայությունից հեծ վերադարձան Ալեն Դեյոնը: Կինոնեանդասերը նում են, որ Կլավյեի՝ բացակայությունը ղո՛վա-րացնում է Դեդարյոյի խաղը եւ թուլացնում ֆիլմի ընդհանուր տա-լուրությունը: Բեկզիացի դերասան Բեռնո Դուվլուսը կասարում է Բու-սոսի դերը եւ սիրան արզկա սիրը նվաճելու ճակատակով Գուսասան է մեկնում օլիմպիադային մասնակ-ցելու: Բայց արզիկը սիրում է մեկ ու-րիս գալիացու, որին աջակցում են Աստերիսը եւ ընկերները: Գուսոս Կեսարի դերում 72-ամա Ալեն Դե-յոնն է, որը ֆիլմում դերաստու կեր-պով հայտարարում է. «Կեսարները չեն ծերանում: Նրանք անոնական-ում են»:

ասան օրերը ներկայացնող, ու նաեւ ներկայիս Իրանի ժառանգութե-րայան նմունքի լուսանկարներ: Ներկայացված էին դասակերն լեզ-վի եւ գրականության դասականու-ման ծեռանրկներ, մանկական, ժա-մանակակից իրանական գրակա-նություն, իրանագիտական այրոն-ներ ու Դուսանի 15 լեզուներով բարգմանված գիրք: Տուցահան-վելուց կլինի 10 օր: ՄԱՐԻՆԱ ՄՈՒՐԱՆՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է արտադրվող «Պրամավարկային հաղափականության վարչության Ֆինանսական ծախսերի մասին և կանխատեսումների բաժնի «մակրոսենսազե» բախուր աշխատանքի համարում համար:

Աշխատանքի նպատակն է, գնաճի, որոշ ԳԲ կենտրոնական բանկի գլխավոր խնդրի, ցածր և կայուն մակարդակի ապահովման, դրամավարկային հաղափականության արդյունավետության բարձրացման նպատակով՝ գնաճի վարկազից բնութագրող մոդելների կառուցման, դրա վրա ազդող գործոնների բացահայտման և ազդեցության չափի գնահատման, դրամավարկային հաղափականության փոխանցման մեխանիզմի գործունեության հետազոտության և վերլուծության իրականացում:

Աշխատանքի հիմնական թաղանթները կազմված են ընդհանուր առմամբ 2-3 անդամներից և կազմված են հետևյալ կերպով: Պատմաաշխարհային հաղափականության արդյունավետության բարձրացման նպատակով փոխանցման մեխանիզմները և իրականացման դրան համապատասխան գործիքակազմի զարգացման և կատարելագործման աշխատանքներ:

Իրականացնում է գնաճի վարկազից բնութագրող մակրոսենսազե մոդելների կառուցման, գնահատման աշխատանքներ (P-star, Fan Chart): Ուսումնասիրում է այլ երկրների մակրոսենսազե իրավիճակը և դրամավարկային հաղափականության հիմնական ուղղություններն ու առանձնահատկությունները, ներկայացնում է ԳԲ ԿԲ դրամավարկային հաղափականության համեմատողական:

Պատասխանում է ԳԲ կենտրոնական բանկի սարկան ծագի դրամավարկային հաղափականության նախորդ արդյունքի հիմնական միտումների հաշվարկման մասը, մասնակցում է արևելյան և եվրոպական գնաճի հաշվարկումների կազմման աշխատանքներին:

Պահանջվող կրթությունը և գիտելիքների օրգանակը: Բարձրագույն մասնագիտական կրթություն դասնադասարանում 2 և ավելի մասնագիտական աշխատանքային փորձ Կենտրոնական բանկում կամ 4 և ավելի մասնագիտական աշխատանքային փորձ ոչ Կենտրոնական բանկում:

Բարձրագույն ոչ մասնագիտական կրթության դասնադասարանում 4 և ավելի մասնագիտական աշխատանքային փորձ Կենտրոնական բանկում կամ 6 և ավելի մասնագիտական աշխատանքային փորձ ոչ Կենտրոնական բանկում:

Գիտելիքներ հետևյալ ոլորտներում՝ մակրոէկոնոմիկա (խորացված), դրամավարկային տնտեսություն (խորացված), մաթեմատիկական վիճակագրություն (միջազգային), ֆինանսական վիճակագրություն (միջազգային), բանկային գործ (միջազգային), բանկային վիճակագրություն (միջազգային), միկրոէկոնոմիկա (ներառական), հաշվառման կամ հաշվառում (ներառական), բանկային օրենսդրական և նորմատիվ դասի սիրաբան (ներառական):

Լեզուների իմացություն՝ հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն (լեզուների իմացություն (ռուսերեն և անգլերեն (լեզուները) մասնագիտական գրականությունը ընթերցելու, հաղորդակցվելու և բանակցելու նպատակով):

Սնտեսային հմտություններ՝ Համակարգչով աշխատելու հմտություն (MS Office, Eviews, SPSS կամ համանման վիճակագրական ծրագրերի իմացություն):

Փասաթղթերի ընդունելության վերջնական 2008թ. փետրվարի 15-ը:

Աշխատավարձը՝ 287 000 դրամ

Պահանջվող փասաթղթերը:

- դիմումի ձև (ձեռք գեծելով է ԳԲ կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային կայքում - www.cba.am /-Մեր մասին/-/Թափուր աշխատանքի-բաժնում, կամ տպված է ԳԲ կենտրոնական բանկում)

Դիմումի ձեռք կարող է ներկայացվել էլեկտրոնային արձանագրությամբ՝ hrm@cba.am հասցեով:

Մրցութային հարցազրույցի և Կենտրոնական բանկում մրցութների անցկացման վերաբերյալ տեղեկատվությունը գեծելով է Կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային կայքում (www.cba.am) կամ տպված է Կենտրոնական բանկում:

Պարզաբանումների համար կարող եմ զանգահարել՝ 59-26-34 և 26-23 (ներքին):

ԿԲ մամուլի ծախսերով

United Nations Development Programme

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՄԿ-ի Չարգացման Ծրագրի Հայաստանյան գրասենյակը «Հայ աշխատանքի արդյունավետության բարձրացման» ծրագրի օրգանակներում հայտարարում է մրցութ «Համայնային գույքի կառավարման փորձագետներ» սեղի համար:

Աշխատանքային թաղանթները կազմված են մասնագիտական տեղեկություններին կարելի է ծանոթանալ ԱՄԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի լուսանկարչության (Երևան, Պետրոս Ադամյան 14) կամ <http://www.undp.am/?page=Jobs> ինտերնետային կայքից: Դիմումը կարելի է հանձնել ԱՄԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի լուսանկարչության կամ տեղադրել <http://oc.undp.am/?page=vacancies> կայքում: Դիմումը միտ է ընդգրկել իմնական կազմակերպություն (CV), դիմումների փակագրերի թանկերը և ուղեկցող նամակ:

Դիմումները ընդունվում են մինչև 2008թ. փետրվարի 14-ը, ժամը 18:00-ը:

Հարցազրույցի կիրառվելու միայն ընտրված թեկնածուները կանանց մասնակցությունը խրախուսվում է ԱՄԿ/ԱՄՏԾ-ի Հայաստանյան գրասենյակում ծրագրի արդյունավետ է

Փետրվարի 9-ին և 10-ին ժամը 17.00-ին Երևանի «Դիմում» մարզային կենտրոնում տեղի է ունենալու ուսուցիչ Հայաստանի առաջնությունը: Մասն ազատ է:

www.azgdaily.com

«Ազգիկ»-ների և «Ազգ»-ականների ջերմ հանդիպումը՝ որդես մասնագիտական մկրտություն

Բարե ձեզ: Այս անգամ մե՞ն «Ազգ»-իկներ, ձեզ ողջունում են ոչ թե մանկապատանեկան, այլ մեծահասակների «Ազգում»: Երեկ դասընթացի մեջ վերջին օրը հազարավոր եր քուստ իրադարձություններով՝ UNICEF-ի մեծ հաղթանակով նվաճված հյուրընկալեցին, ապա մե՞ն հյուրընկալեցին, անցկացրին մեծ այնպիսի աստիճանական կենտրոնացումը՝ որոշելով մեզանց «ամենամեծ լրագրողներին»:

Հավաստիացնում են, որ մրցանակները բաշխվեցին ազնիվ կենտրոնացում: ԲՈՒՄԿ-ի կողմից անցկացված մրցումն ազնիվ էր, որ ինչպես մեզանց մեկը նկատեց, կարող է օրինակ ծառայել նախագահական ընտրություններում:

Երբ մեզ մոտ հյուրընկալվեց «Դար» հիմնադրամի հիմնադիր նախագահ, բանաստեղծուհի, նկարչուհի Ալեքսանդրա Գալստյանը: Նա մեզ դասեց իրենց հիմնադրամի կատարած աշխատանքների մասին և առաջարկեց համագործակցել: Ծանոթանալով մեծ գործունեությանը, «Դար» հիմնադրամի նախագահը խոստացավ հասնել մրցանակ ընդունել «Մանկապատանեկան Ազգի» (ազգային հողվածագիր: Անցկացրին նաև աստիճանական կենտրոնացում, որի արդյունքում մեզանց 2-ը՝ Անի Կոստանյանը և Աննա Գեորգյանը արժանացան գլխավոր մրցանակների՝ լուսանկարչական աշխատանքի, իսկ 4-ը՝ Անի Գրիգորյանը, Հայկուհի Թադևոսյանը, Լիլիթ Սարգսյանը և Տարսիկ Բարսեղյանը արժանացան քվեային աշխատանքների: Չիեզեցնեն, որ դրան մեզ տրամադրեց UNICEF-ի հայաստանյան գրասենյակը:

ԲՈՒՄԿ-ի կողմից անցկացված մրցումն ազնիվ էր, որ ինչպես մեզանց մեկը նկատեց, կարող է օրինակ ծառայել նախագահական ընտրություններում:

«Աղբերջանի աշխարհագրական դիրքը չի կարող մեզ համար նշանակություն ունենալ»

Անդրադարձվելով Հայաստանում ներդրումներին խնդիրների և մասնակցության Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այն հայտարարությանը, թե դարաբաղյան հարցում լինել է հե՛ն վել Աղբերջանի հե՛ս բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատելու վրա՝ Աղբերջանը դիտարկելով որդես արտաքին աշխարհի հե՛ս գլխավոր կառուցիչը, նախագահ Անդրադարձվելով այստեղ մեկնաբանեց. «Ուսուցչություն դարձել է մ այն հայտարարության վրա. բառացիորեն Աղբերջանը արտաքին աշխարհի հիմնական էլի՛ն է Հայաստանի համար: Կարծում եմ՝ աշխարհագրությունից բաց մեզուս մայրաքաղաքում լինել է ունենալ այդպիսի հայտարարություն անելու համար: Բացել հարեցը եմ տեսել իր աշխարհագրական դիրքով Աղբերջանը չի կարող մեզ համար այդպիսի նշանակություն ունենալ: Մտել է, Երեկ այն դասաժողով, որ իսկապես, Աղբերջանի ժամանակ 85 տոկոս թե՛ները Աղբերջանով էին գալիս, բայց դա Աղբերջանի մրցության վերջին անտերի ներքին բեռնափոխադրումներն էին: Այդ ժամանակ Հայաստանը արտաքին աշխարհի սուրբեկ չէր և քննադատար չէր կարող դա անել: Մա նաև ցույց է աչիս, որ մարդիկ չեն սիրաբանում այսօրվա արտաքին աշխարհի կառուցվածքին Հայաստանում եվրոպայի, ԱՄՆ-ի հե՛ս առեւտուր առեւտուր: Աղբերջանը այն դիրքում չի գտնվում, որ կարելի է մեզ համար: Ուսուցչանի հե՛ս առեւտուրը աճում է մ Կրասնով, Անի ծովով և այդ կառույցները լրացնում են լա-

սանակային բեռնափոխադրումները»:

Նախագահ Անդրադարձվելով այս հարցին մոտենում է նաև այլ անկյունից և նույն. «Գի՛մա գնում է բանակցային գործընթաց Դարաբաղի հարցի շուրջը. արդրեզանական կողմը որոակի գլխադասույս ունի նախադից գործողի հե՛ս կառուցված և այդ նախադից ստատիստիկների հե՛ս, ինքարե, փորձում է կոնսացնել իր դիրքորոշումը: Գի՛մա Հայաստանի առաջին նախագահը հայտարարում է, որ Աղբերջանը ոչ միայն նախադից առավելություն ունի, այլև դիրքային՝ և հիմնական էլի՛ն է Հայաստանի համար դեղի արտաքին աշխարհ: Եթե Աղբերջանում աշխարհագրական գիտելիքները նույն մակարդակի լինեն, ապա հասկանալի է, որ անդադման, կփորձեն ավելի կոնսացնել իրենց դիրքը: Պահելեարցրել ինչ է, նախ ունեն, դե՛ս դարձվեց, որ Հայաստանի համար հիմնական էլի՛ն են դեղի արտաքին աշխարհ: Ընդհանուրապես, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի սերը դեղի Աղբերջան և այդ վերաբերումները հիվանդագին բնույթ է կրել: Լույսնիսլ աս ու աս հարցեր է առաջացնում ինձ մոտ, և կասկածներ, որոնցից աս վաս հոս է գալիս»:

Ոչ վերաբերում է մալիսում տեղի ունեցած վերջին իրադարձություններին, նախագահը նկատեց. «Բոլորը լինել է գիտելիք, որ ընտրությունների ժամանակ իրական օրենսդիրը չի ստեղծվում. այս օրերին իրականացված մարմիններն ավելի խիստ են: Մանկիկաները կիրառելու ժամանակ անտեղիստես են մեզ լինել է իրենց փորձեն կիրառել և դա լինել է արվի հե՛նց մա համար, որ ընտրությունների ընթացում մե՛ն ավելի մեծ խնդիրներ չունենան: Այն, ինչ կատարվել է մալիսում, կատարվել է բոլորի այն առաջին կան տեսախոլովակներ՝ նկարահանված լրագրողների կողմից, և նույնիսկ իրականացված մարմինները ցանկության դեղիսում չէին կարող այլ փակել այս ամենի վրա: Կա հասնուլ խումը դասադասույթությունում, և իրենց դարաբաղը են լինել բոլոր դեղիսերը: Եվ հանրությանը տեղյակ են դառնելու այս կամ այն միջադեղիսի հե՛ս միջոցները օգնելու ուղղությամբ: Երբեւեկության կանոնները ես չեմ ստեղծվում հարգաբեղի ժամանակ: Այն միջադեղիս, որ եղել է Բաղդադյան և Դեմոկրատիկ փողոցների խաչմերուկում, եղել է իմ այն առաջին: Ես ակամատես եմ եղել. ուղղակի լվաքություն եր եմ նման լվաքությունը լինել է լինելական կառույցների կողմից կանխվել, և մեղավորները լինել է դասալվեն»:

Զարգացումիս նախագահ Անդրադարձվելով հանգիստ է վերաբերվում և ասաց, որ միջադեղիս եղել են բոլոր հարգաբեղիսների ժամանակ. «Միջադեղիս լինում են նաև այլ երկրներում: Ուղղակի կոչս հե՛սեւյալն է. փորձել չստեղծել սաղանթներ և չեքարկվել սաղանթների: Հանրահավալներ կազմակերպողները նաև դասադասույթություն են կրում հանրահավալների կարգ ու կանոնի համար: Պետական մարմինները իրենց գործառույթները իրականացնելու են լրաժեմ մակարդակով և ռե՛սե մեկ կասկած չլինել է ունենալ»:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ծ ՀԱՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

- Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, երկրի ֆալսեֆական Երջանակներում ձեր մասին կարծիք է արածված իբրև ամենահեղինակավոր գիտնական-թեմահավաքի (Եթե չասենք «հոռոտեխ»)։ Եվ իսկապես, ծանոթանալով ձեր բազմաթիվ աշխատանքներին, հողկաններին, էլյուզներին, դժվար չէ ընդհանրացնել՝ «կոռնվ Ռասեյան»...

- Միգ զարմանում եմ նման եզրակացությունների վրա։ Ես այն բան կրկին եմ դասաճեմ եմ արտադրում իմ մեջ։ Եվ չգիտես ինչու համախ դրան արվալալված եմ մեկնաբանում։ Երբեք չեմ ողորդել, թե Ռուսաստանը կործանվել է, բայց ասել եմ քոլորովին այլ բան, ես հենց սա՝ ռուսական դաստիարակության բարձունքը եղել է խորհրդային օրհանը։ Ղրանից առաջ վաս էր։ Եվ դրանից հետո սկսվեց անկումը, ես ամբողջ ուժով ընթանում է վասթարացումը, ֆայլայումը։ Չեմ ասի, թե խորհրդային ժամանակ լավ էր, եղել եմ ես մնում եմ դրա իննդարջը։ Բայց, ինչո՞քն ասում եմ, «հարթ դաշտի մեջ գուղձն էլ է բարձունք»...

Խորհրդային համակարգի ջախջախումը դատաբանական ճանաչողության հարված էր։ Ղրանից հետո ամենություն է հույս դնել համախարհային համագործակցության մեջ մեր երկրի բարձր դիրքի վրա, համաճանաչ այն դիրքին, որ նա ուներ ԽՍՀՄ ժամանակներում։

Ներկա սոցիալական համակարգը (ես այն անվանում եմ «եստվեսակաճություն») ստեղծվել է գորբաչովյան-ելցինյան արհմիջին հակակոմունիստական հեղափոխումից հետո, ստեղծվել է հաղթանակ, Արևմուտքի մեծամասն ներխուժումից օրհանվելով, ես այն-դիտի հեռանկարային հավակարձով, որ Ռուսաստանը երբեք այլևս չբարձրանա։ Սոցիալական այս համակարգը սկզբունքով փաստորեն բացառում է մեր մեծության անկախ, ինֆուորյն գոյության հնարավորությունը։ Երկիրը ֆայլայվել է քոլոր առումներով։ Իշխանության ես ղեկավարության ներկա համակարգը ոչ մի կերպ չի կարելի համեմատել այն համակարգի հետ, որ կար խորհրդային Միությունում։ Տնտեսական փոլուզումը, որ սերի ունեցավ մեզանում, ոչ մի բանի հետ համեմատելի չէ։ Մոլորակի վրա էլ որսեղ է սեռված նման բան։

Նրանք, ովքեր խորհրդային տնտեսությունը համեմատում էին արևմտյանի հետ, կոլտիս սխալ էին անում։ ԽՍՀՄ-ում կար քոլորովին այլ սիտի տնտեսություն, իսկ կազմակերպվածությամբ ես արյունակցությամբ այն, իմ կարծիքով, մեծադեպ գերազանցում էր նույնիսկ ժամանակակից արևմտյան տնտեսությունների տնտեսական համակարգերը։

Երբեք մարտիս չեմ եղել, ամբողջ կյանքում ծաղրել եմ այն ես իմա էլ չեմ ընդունում։ Այնուամենայնիվ խորհրդային զարգացման արտադրությունը, իր քոլոր կարգի թեթևություններով, հեծնվում էր գիտության վրա ես հենց գիտություն էր ևսողում։ Ղրա ֆալսեֆական, աշխարհիկ, ոչկրոնական զարգացման արտադրություն էր։ Նրան հաջողություն եկավ զարգացման արտադրության կասարյալ կործանումը։ Ղրոզոն հուսանով դեմի Ռուսաստան հոռոտեխ սվեցին ամենավաս բաները, որ ստեղծվել էին Արևմուտքում այս առարկանում։ Բավական է միացնել հեռուստացույցը հասկանալու համար, որ ավերվում է քաղաքակրթությունը, ֆառվում է քոլորությունը, երկրում ինտելեկտուալ մակարդակը իրիս ընկել է։ Եվ նույնը կասարվում է ռուսական հասարակության քոլոր ոլորներում։ Այդ-դիտի ոլորությունը լուր է ես սեծելու է Ես երկար։ Ընդհանրապես երկրում չեմ սեծում, չեմ զգնում ուժեր (ես ոլորում եմ, որ դրանք լարաղա-րիսն կասարվում չունեն), որ ընդունակ լինեն կասեցնելու Ռուսաստանի ֆայլայումը, առավել ես կազմակերպելու նա ուրեմ կերպ զարգացումային վերելքը։

Միա ձեզ մի ավելորդ մանրամասն, որ ակն-հայտ ճույց է սալիս, ինչ անասական ձեռով է այս արհմիջին (վերակառուցումից հետո) փոլու-վել բնակչության կառուցվածքը։ Խորհրդային արհմիջին, իմ հավակարձումով, մեր երկրի բնակչության ավելի քան 80 %-ը գրաղված էր սո-ցիալական նույնական գործունեությամբ (արտադրության, հասարակականորեն օգա-

կար), ես միայն 20 %-ից քալալը դրա հետ կալո-լունը։ Ղիմա քոլորովին հակառակն է։ Ռուսաստանի բնակչության 20 %-ից քալալը սո-ցիալական առումով նույնականալար բնակչության է, իսկ 80 %-ից ավելին մակարդակ զանգված է, որեւէ բան չստեղծող։ Երիտասարդ բնակչության առավել արողը հասկանալը մեզանում ինչո՞վ է գրաղված։ Մոտ մեկ միլիոն մաղ գրաղված է դախակալսեթում, դախալանում է խոռո հարուստներին, ունեւորներին, թիզնե-մեն կոլվածներին (ռուսական բանակից էլ ակ-վելի)։ Մեծ մեր խանութները, ռեստորանները, մաւառանները, առեսիր զանգված վայրերը, այլ իմանալներ ես հաստատություններ, ես կեսե-մեմ, որ ամբողջ երիտասարդության ծաղիկն ու սեռուցը վաճառողներ են, մասուողներ, կերկ-ներ, զանգված գործարներ ձեռնարկողներ ու կասարողներ, ռուս-թիզնեմի մարդիկ։

ըր առանց դաստիարակի հանձնեց բարձր-գույն դեկավարությունը։ ԽՍՀՄ-ի քան միլիոն անդամները այդ ընթացում ոչ մի դիմադրու-թյուն ճույց չսվեցին, թեմիս ժամանակին երդ-վել էին «մասեցել իղեւների համար միջեւ արյան վեցին կաթիլը»։ Ղաղողները, նվա-ճողները, զավթիչները խորակված երկիրը սվեցին հոռոտեխ ոլորակալուսներին։ Եվ ար-դյունը այն եղավ, որ ֆալսեֆական ոլորտը զավթեցին ֆալսեֆական դիակոլորոթիչները, տնտեսականը՝ տնտեսական, զարգացման արտա-դրությունը՝ զարգացման արտադրությունը։

Ամեն ինչ հավակնել է ինչ-որ ձեռքում ես կազմակերպված է որոակի սկզբունքներով։ Այս նոր ձեռակոլված սոցիալ-ֆալսեֆական համակարգը գիտական մակարդակում ման-րամասնորեն չի ուսումնասիրված։ Եթե ինչ-որ բան արված է այդ առումով, արդա միայն իմ

եւս դա փաստորեն արգելված է։ Ես մասու-թյան մի ինչ-որ ճազնաղալի աի է համակել մարդկությանը։ Եվ ոչ միայն աի ու սարալի։ Միտումնավոր ամեն ինչ արվում է, որմիսի թուլ չսան գիտականորեն հասկանալու մեր ռուրը կասարվածը...

Թեեւ... ֆանի որ ցանկություն է առաջացել «համանմանություն» զսնելու, եկել փորձենք։ Չէ՞ որ երկրող համախարհային դաստիարակի սկիզբը «ոչ միայն ես ոչ այնքան» Արդի Ղիս-լերի անձնական նախաձեռնությունն է... Նա Արեւմուտքի ուժերի (ԱՄՆ, Անգլիա, Ֆրանսիա ես մյուս դասակարգները) խանամիկն էր, որմն դաստիարակում էին Ղիսլերին խորհրդային Միու-թյան վրա հարձակելու համար։ Ֆյուտերի ձեռ-բերով ուղում էին միանգամից երկու նաղա-սակ սղանել՝ թուլացնել Գերմանիան ես ջախջախել ԽՍՀՄ-ը։ Բայց այդ հավակնե-

ՀԵՏԱՐԱԿԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՆՈՒՆԻ ՄԵԶ

Ռուս ճանաչող գիտնական, սոցիոլոգ, փիլիսոփա, գրող ես մեծանդ Ալեքսանդր Չիժովի-չ (1922-2006), 70-կամ քք-իմ վարկեց ԽՍՀՄ-ից ես արդեք ելորդայում ու Մ. Լա-հանգներում, սակայն չդարձավ Արեւմուտքի բարեբի փառաբանող, այլ միգ մնաց ռուս ժողովրդի ներկայով ու արդազայով մասնող մալոլորակների դիրքում։ Սույն հարցազույց-ը, որի առաջին մասը բազմամասնաբար տղազուլել է մեր թերթի 2007 թ. դեկտեմբերի 15-ի համարում, լուր է սեծել 2007-ի «Լիտեստուրնայա զազեա»-ում։

Վերջինը որ հասել է ֆանասիկական չա-փերի։ Իսկապես որ «խնջուկ ժամանակի ժա-մանակ», այլ կերպ չես կոչի այն դրությունը, որի մեջ հայտնվել է երկիրը։ Ամեն օր ինչ-որ մի տն է, հորեյան, անվերջ դարձաբաններ, հանդիսություններ...

- Բայց եթե ֆայլայումը ընդգրկել է հա-սարակության քոլոր Եթերը, տնտեսության քոլոր ոլորները, արդա, հավանաբար, ան-խուսափելի է երկրի կասարյալ փոլուզումը։

- Վերջին սարհմեթին մեզանում ասում են՝ «երկիրը կործանման եզրին է, հնարավոր է, որ փլվի...»։ Բայց այն արդեք եղել է։ Մեմ արդեք ֆանի սարի արդում եմ արդեք դայմաններում։ Ղրա ինչո՞քն եմ արդեք դասկերանում։ Կար-ծում եմ բնության արդեք նման է, եր ամեն ինչ խորակվել է ես քոլոր մարդիկ զոլվել են։ Ղչ, մարդիկ մնացել են (թեմիս ռուսները ռուսով մասնաղալ-վեռանալու են), բայց սոցիալա-կան տնտեսությունից արդեք արդեք սերի է ունե-ցել։ Եվ ավելի վար գոլորելու, ընկնելու սեղ չկա։ Ժողովուրդը իբրեւ մի միասնական ամբողջու-թյուն գոլություն չունի, իսկ դրա փոլարեն մարդկանց բազմաթիվ ինքնակա խմբեր են։ Բնակչության զանգվածը դեմ ժողովուրդ չէ։

Այդպիսի իրավիճակում երկրում կարող են նույնիսկ ինչ-որ բարեփոխումներ չալացում-ներ լինել։ Ղե, առայքմ որ նալը ծախվում է։ Ասում են՝ չգիտեմ փողը ինչ անենք։ Թեեւ իս-կական ժամանակն է կարեւոր հարց սալու։ «Այդ ինչ երկիր է, որեւէ չգիտեմ փողը ինչ ան-են ես միեւնույն ժամանակ ու ուղում ես դի-մի, նույն դասասիանը կեսն՝ փող չկա, փող չկա»։ Գենց դա էլ իրական-իսկական ա-րդեքի նեաներից մեկն է, փողով կարող ես ամբողջ փողոցը ծածկել, բայց միեւնույն ժա-մանակ ամեն սեղ ընկնում է իմանալ ար-տադրությունը։

- Բայց այնուամենայնիվ, ծայրահեղ ա-ռումով դե յուրե, տնտեսությունը գոլություն ունի։ Եվ մի՞թե աշխարհում ուժեր չկան, որ Ես հարգողված են մեր տնտեսության լրիվ ու կասարյալ ոչնչացումով։

- Այդ հարցին միգ դասասիանելու համար հարկավոր է ձեռներ դարգել, թե ինչ է սերի ունեցել երկրում։ Ռուսաստանը դաստիարակ է կրել Արեւմուտքի հետ մղող նախ «սաղ», ա-րդա սալ դաստիարակում, որ գիտալորում էր Ամերիկայի Միացյալ Կասանները։ Մեր երկի-

աշխատանքներում, բայց դա միայն սկիզբն է։ Օրինաչափությունների բացահայտումը ես նկատագրությունը, որմնցով այդ համակարգը գոլություն ունի, չկա։

Այդ համակարգը կարող է գոլություն ունե-նալ դարեմով։ Ղիմա, ինչո՞քն որ անցալում, սոցիալական վիժված-տնտեսությունները (լրիվ «կեծուտնակ են»)։ Այդպիսի մի անաղ գոլու-թյուն էր, օրինակ, օնամուկյան կայսրությունը, որը, ինչո՞քն հայտնի է, գոլություն ունեցավ 300 սարի։ Սոցիալական համակարգերը նույնոքն, ինչո՞քն որ իրական մարդիկ, հա-ճանողանները, ժամանակակից դայմանե-րում կարող են իրենց գոլությունը ֆառ սալ Ես երկար ժամանակ։ Բայց իմանություն է մասեցել, թե ֆանի համակարգը արդում է, դախալանվում է, ուրեմ նա ընդունակ է դաս-մական նեանալոր գործունեության։ Այդ բա-նի համար ռուսական իշխանության, տնե-սության, զարգացման արտադրության ներկա ին-տնտեսները բազմաթիվապես ոլորանի չեն...

- Վերջես մամուլում այդպիսի մի դաս-մական «համանմանություն» մեջեղ Ե-կավ (այն իմնով, որ չի եղել, բայց տնա-կանորեն կարող էր լինել)։ Ղիսլերը գրաղել է Ռուսաստանը ես, առանձնապես կարի չունենալով զավթած երկրում ռազմական մեծ քվալանակ դախելու, այդ երկրի կա-ռավարումը հանձնել է դոլորային, վա-ստակալանների ես այլ կոլաբորացիոնիս-տերի Ես իրեց իր դրածներին... Թե՞ այս «օրինակը» հարմար չի գալիս։

- Խուսալիում եմ դասական համեմատու-թյուններից։ Ղաստության հղումները ոչինչ չեն արդացում, առավել ես, որ այդ դաս-մությունը կեղծված է ես կեղծված է միջեւ այ-սուր էլ։ Ես իբրեւ գիտնական հետազոտում եմ այն օրինաչափությունները, որմն գոլություն ունեն իրականության մեջ քոլոր համաճանա-նեմում։ Ինչու՞ համանմանություն անցկաց-նել, եր ամեն ինչ առանց դրա էլ ակնհայտ է։ Աշխարհում ընդհանրապես ես Ռուսաստա-նում մասնալորապես իրավիճակը այնպիսին է, որ քոլոր երեսուրթները, քոլոր ընթացները կարելի է դիտել, ինչո՞քն ասում են, «մալուր լարոտալ փիճակում»։

Ղրան ուսումնասիրելու համար միայն անի-րաժեք է լավ նախադասարանված-մարզված ուղիղ ունենալ։ Չեմ ուսումնասիրում, որմի-

ըր սխալ դուրս ելան։ Եթե է նաեւ այն, որ Ղիսլերը երազում էր համախարհային սիրա-տնություն։ Ղիմա մոլորակի վրա համանման դիւ է խաղում ԱՄՆ-ը. նա նույնոքն ձգտում է համախարհային սիրապետության, միայն թե այլ միջոցներով։

Ղիսլերը ուղիղակի ասում էր. «Մեմ բարձր-գույն ռասա եմ, մնացյալները լինելու են այդ ռասայի սեռույները»։ Ամերիկացիները, ֆոլալվելով իրավադասադյան կազախու-տեմով, ըստ տղայան, բարբառում են նույն բա-նը, միայն թե այլ բառերով. «Ամերիկյան դե-մոկրատիան մարդկության մեծագույն նվա-ճումն է», ուսի ես իրեն, իբր, ամեն սեղ ղիսի դասարդեն այդ դեմոկրատիան, համարելով, որ դրանով մարդկանց բարի են բերում։ Բայց Խո նաեմ իմար չեն ես Ես լավ էլ հասկանում են, թե իրականում ինչ են անում...

Եվ աիս այսեղ էլ սկսում են գործել սո-ցիալական անբեկանելի օրենքները։ Միլիար-դավոր մարդկանց դախել սեփական սիրա-տնության սալ, հաւել չնսեղել բնակա-նուն օրենքների հետ, անկարելի է։ Ղիմա արդեք կարելի է սեռնել, թե ԱՄՆ-ը իր համախար-հայնացման ձգտումներով ուր փաստի։ Ղա կիսի Ղիսլերի խուսաղանիմ նման ինչ-որ մի բան՝ ենթակարգության կատուցված, անե-նաբարձում՝ երկազնի վրա սիրապետող գերհասարակությունը Միացյալ Նահանգնե-րի գերիշխանությամբ, ինչ վալ՝ Արեւմուտքի մնացյալ տնտեսությունները, ավելի վալ՝ «կի-սաարեւմտյանները» ես այդոքն «ասիանե-ներով դեմի ներեւ»։ Այսինքն՝ ֆառզկում է երկրների ես ժողովուրդների ենթակարգու-թյունը։

Մեր ֆալսեֆաները ժամանակ առ ժա-մանակ ծյուն են՝ ինչու՞ն են, իբր, ամերիկացի-ները օգազորում կրկնակի չափանիւթե-ր, հարկավոր է, հասկանում եմ, դրա դեմ դայա-րել... Ղրա դեմ ոչինչ էլ չեմ կարող անել... Ղաղողները ես նրան, ովքեր ավելի ուժեղ են, կոզազորեն իրենց առավելությունը՝ իրենց գործողությունները կեղծաբանեն մի ձեռով, իսկ նրանց վարը, ում ջախջախել են ես ով այսուր խղճալի ես թուլա վիժակում է, քոլոր-վին այլ ձեռով ես այլ չախահիւթեմով։ Ղա վե-րը իրեկան եզրակացության դրսեւորումներից մեկն է։ Եվ ուրեմ էլ ճաղան ռուսական դե-կավարները, ուրեմ էլ որ ձգտեն մնալու-դիմա-նալու «ուրեյակում» կամ միջազգային այլ կազմակերպություններում, միեւնույն է, այն վիժակը, որի մեջ այսուր զսնվում է Ռուսաս-տանը, արեւմտյան կառավարողներին Ես լավ հայտնի է։

Հարցազրույց

Աչքից

Եվ ինչ էլ որ այստեղ հոյակեն, տեղական ղեկավարները ի վերջո անում են այն, ինչ նրանցից մյախանցում է Վաչեմզյանը:

Թե որևէ երկար դա կարունակվի՝ այլ հարց է, քան որ մի քանի անգամ կատարվի համաժառանգված սիրաբանությունը դեռ Ես հեռու է: ԶԷ՛ որ կա մահանդամական աշխարհ, կա Չինաստանը եւ մի ամբողջ Ես ալ երկրներ, որոնք ոչ մի կերպ չեն ներդրումներ գործում համաժառանգված այլ նոր կարգի համակարգի մեջ: Վիթխարի ենթակառուցվածքը գլոբալ բերելու համար կզնա, հավանաբար, ամբողջ 21-րդ դարը: Եվ հազիվ թե դա արեւմտյան ռազմավարներին հաջողվի այն չափով, ինչ չափով նրանք դա ծրագրել են...

- Դուք չե՞ք կարծում, որ Ռուսաստանի քվադր վիճակը առաջին հերթին լայնամասշտաբ է երկրորդ համաշխարհային պատերազմի հետեւանմանը: ԶԷ՛ որ փաստորեն լարված սրբազան էին մեր երկրի գեներալ-կապիտան հնարավորությունները: Ձեր սերնդը՝ խորհրդային ընթացի երիտասարդության, գրեթե իր մեծ մասով մնաց լարված:

առջին անգամ ստացա, երբ ինձ ձերակալեցին:

Երբ դաստիարակվեցի, լայնորեն հայեցողությամբ, մարտիկ արժեքներով սկսեցի մասնակցություն արտաստանել: Ոչ միայն առանձին մահակալ, այլեւ առանձին բնակարան եւ բնակարանում հեռուստացույց, սառնարան... Դեռ թողի՞մ Ես անհոգեբան եղավ անձնական ավտոմեքենա: Բնակարան, արեւմտյան հարուստությունը բարեբեւ հող ստացավ, իսկ խորհրդային հայրենիքը իսկական առաստաղը ես ան միայն այնտեղ, Արեւմուտքում...

Խորհրդային կոմունիզմի կրեմլյան եւ իսրայելական առաջին ճակատագրի հանգամանակները եղան... Նվաճումները: Ոչ թե թերություններ, այլ հենց նվաճումները: Բնակարաններ, առանձին հեռախոսներ, ժամկետային հնարավորություններ, արտաստանում ուղեւորություններ՝ այս բոլորի համադրությունը դարձավ վերջինս հիմնական գործը: Եվ համաշխարհային ամբողջական ռազմավարության ձայնողման գլխավոր գործը (կամ թե գլխավոր գործընկերոջ մեկը) կլինի ոչ

սեր», իսկական մահական ընդհատաբ: Արդարացի՛ է, քեզուզ մասամբ, այսօրվա ձեռնարկում՝ մարդկության լայնության մեջ «Ես հիշում եմ» անձնանուն գեղը դաստիարակվել է ստալինյան իսրայելում:

- Նորից լարված ասե՛ք՝ համաժառանգությունները մոլորեցնում են, եւ առանձնահատկություններ այդ ընթացում կորչում են: Դիմա անձնաբան եւ՛ լինումստանում է, եւ՛ փաստագրվում է, եւ՛ լինումստանում է բոլոր ստանկուններից: Բայց այդ ընթացում բաց են թողնում անձնագրային, այն, ինչ անձնից առաջ ողբեր է ուսուցողության առնել՝ իսրայելում ձեռնարկված կոմունիստական հասարակարգը: Բանը այսօր են ներկայացնում՝ ահա, ուրեմ, չգիտես որտեղից, այս սարսափական մեջ հեղափոխականները հայտնվեցին եւ լայնամասշտաբ վիթխարի ինչ-որ մի բան կազմակերպեցին...

Խորհրդային կոմունիզմը ամբողջ արեւմտյան հարավարևելյան լայնության գրեթե էր, այն էլ՝ մի քանի հարյուրամյակների ընթացում: Դա միջազգային եւ արեւմտյան արդյունք էր: Դա հասկանալու համար բավական է ինձ իրեն հարց տալ՝ որտեղ են առաջացել եւ մշակվել

Մեծ գնդող զինվորներ էին ստանում, ամբողջ երկիր ստվարում էր: Այդ սարիներին Ռուսաստանը անձնագրագրեց երկրից վերանվելը աշխարհի անձնագրագրեց երկիր: Մեզ ձեռնարկում էին մշակողի բարձրագույն նվաճումներին: Դա հասկանում էր մեր կենցաղի թվաբանական դիմաց: Մեծ ծակ լայնամասշտաբով էին ման գալիս եւ՛ առանց փողկաղի, բայց մեր գլխում եւ սրտում կրում էին այնպիսի բան, որ մեզ համար արժեք աշխարհի նյութական բոլոր բարիքները:

Եթե այնուամենայնիվ անցյալում մեր առաջարկված լայնամասշտաբ համաժառանգությունը, ապա, հնարավոր է, ընդհանուր մեծ մի բան գտնել: Բայց նկատի ունեցե՛ք, որ խոսք վերաբերում է հարավարևելյան սարբեր մակարդակների...

Մեր սերնդի ինձնագրակցությունը արդյունք է բազում հարյուրամյակների, մարդկության լայնագույն ուղեղների միացյալ աշխատանքի: Մահանդամական արեւմտյան կոմունիզմը, ինչ կարծիքով, արդյունք է փակուղային հարավարևելյան, որ չունի լայնամասշտաբ հեռանկար...

- Եթե դուք որոշե՛ք ինտելեկտուալ մարդկանց ակունք ստեղծել, ո՞ր կհրավիրե՞ք այդ ակունքը:

- Սի հանր անգամ մարդիկ փորձել են մեծ մի բան ստեղծել, բայց անմիջապես ոտք են հայտնվել, որոնք անձն կերպ խոչընդոտել, խանգարել են: Ինձ հրավիրեցին մասնակցի լինելու մի ինչ-որ կուսակցության ստեղծմանը, ես նույնիսկ անուն մտածեցի: Մարդիկ գալիս էին ինձ մոտ, ասում էին, որ իրենք իմ աշակերտներ են, որ հիացնումով են ընդունում իմ երկարամյա աշխատանքները: Դրանց հիմնի վրա ոնց որ թե հավանել էին զարգացող հասարակություն մշակելու: Ես կարգին, համակերպի մարդիկ էին... Դեռ բայց ինչ-որ խնդիրներ առաջացան, ձգձգումներ, որոշ խանցյալառ նախաձեռնողներ հանկարծ անհայտացան, դրանց փոխարեն հայտնվեցին ուրիշներ եւ անձն ինչ թաղեցին այնպես, ասես ոչինչ էլ չէր եղել...

Եվ մի օրհնակ: Սի հանր մարդ նույնպես որոշել էին իմ աշխատանքի հիման վրա նոր զարգացող հասարակություն ստեղծել: Սի խոսք հավանեցին, ոչ թե հարավարևելյան միջավայրում, ոչ թե կուսակցություն, այլ հենց խոսքը՝ «Գաղափարական նախաձեռնություն» անունով: Մտադիր էին կազմակերպել իմ աշխատանքների հարավարևելյան, դրանց լինումը, արտաբան, ինչ-որ զինվորներ եւ այլն, այսինքն՝ կատարել զուտ լուսավորչական աշխատանք...

Եվ սկսվեց: Այդ միանգամայն անմեղ խնդիր հիմնարկի փաստաթղթերը չհնուկնիվները չհաստատեցին, ես վերադարձին: Եվ այսպես ձգվում է ամիսը ամիս ետեւից...

Վերջերս իմ զիրը լույս տեսավ՝ «Ջատիկ»: Այն վարդը է սրբազան, լավ շնորհակցե՛ք եւ ինչ: Բայց վաճառում միջոցի հիմա չկա, ինչ-որ մի լարվածի անկումում ընկած է: Ինձ նույնիսկ ԱՄՆ-ից զանգահարեցին այդ գրի առիթով, հարցնում էին, թե որտեղ կարելի է դա գնել: Ոչ մի տեղ, ոչ գաղափարներում եւ ոչ այլուր:

Իսկ դուք ասում ե՛ք «ակունք»: Այնպիսի մարդկանց, որոնք հարմար են դա համար, ինձ մոտիկ են իրենց աշխարհայացքով եւ սեռական լայնամասշտաբությամբ, գրեթե չեն ստանում: Դասուստի սեռով այսօրվա մարդիկ գործնականում չկան: Իմ հարցերը ազդեցիկ հարավարևելյան փաստորեն բոլոր են կազմակերպել, որովհետեւ այն մեքենա ու զարգացում են, ոչ մի կերպ «սովորական երջանակների» մեջ չեն տեղադրվում...

Այնպիսի, արժեք վերցրող սարին է աշխատանքում եւ Մոսկվայի լայնամասշտաբ համալսարանում, եւ, նայել, ինչ զվարճալի բան է դուրս գալիս: Զեր խոնարհ ծառան որս միակ հեռագրողն է, որ սոցիոլոգիայի գծով ստացել թմրվելից մեղացնել: Ընդ որում, առաջիններից մեկն են եղել ստացող, նույնիսկ Փոփոխներից առաջ, ում անունով այստեղ երկրում են: Եվ դուք փորձե՛ք այստեղի սոցիոլոգիական տեղափոխումներ գտնել սոցիոլոգ Չինովիչի անունով: Մոսկվայի համալսարանի սոցիոլոգիական ֆակուլտետում ես ոչ մի դասախոսություն չեմ կարդացել: Ես դասախոսում եմ երկրային ամբիոնում, որովհետեւ այդ ամբիոնի ղեկավարը իմ հեռագրություններին անձամբ համակիր մարդ է...

ՀԵՏԱՌՎԵՏԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՆՈՒՆԻ ՄԵՋ

Րազմի դասերում:

Ներկան անցյալի միտումների եւ հնարավորությունների իրագործումն է: Իհարկե, այն գործընթաց, որ դուք իրականացնե՛ք, իր դերը ունեցել է: Բայց այդ դերը միայն մի կողմն է: Խորհրդային Միությունը ցնցող հաղթանակ էր տարել, եւ հենց այդ հաղթանակն էլ հնարավորություն սվել կոմունիստական համակարգ ունեցող լայնամասշտաբ դիմադրության եւ կեն դար: Բայց եւ եղան այլ հետեւանման:

Երկրում նախաձեռնությունը իրենց ձեռք վերցրել նրանք, որոնք հատում կամ մասնակցություն ստանում էին: Դրանք այլ մարդիկ էին: Եվ նրանք, ըստ էության, կանգնեցին խորհրդային համակարգը փայտաբուխ ոտք վրա: Ընթացում էր ձեռք գործադրել: 1930-ին: Իսկ ելքից: 1931-ին: Այսինքն, ամբողջ վերակառուցումը փաստորեն սկսեցին երկրորդ համաշխարհային պատերազմից: Եվ ինչի՞ հասցիք երկիրը դավաճան դարձան այդ մարդիկ, Արեւմուտքի այլ «իրենցորդ» Ես այսուրեւ...

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո վերջինս երկրում առաջնությունը վիթխարի էր: Երբ գործանում են «մաքում» բառը, սկզբումով միջոց չեն ասում: Բարեկարգվել էր մարդկանց ունեցվածքային ոլորտում, ավելի ու ավելի նշանակություն էր ձեռք բերում նյութական գործընթացը: Կոմունիզմը զարգացող հասարակությունում է վարվողների, որոնք ստիպությունից ու արհեստական ձգտում են դեպի լույսը: Տեղի է համեմատել իմ սերնդի, որ հատուկացել էր լայնամասշտաբ հաղթանակից հետո: Առաջին անգամ եւ առանձին մահանդամակ են լինել, երբ ինձ ձերակալեցին: Բանահարկված էի կուրյանակայի մեծահարուստ եւ այնտեղ առանձին մահանդամակ ունեցա: Մինչ այդ գիտեցի եւ լայնացրել ինչի վրա ասես կնկնվեց: Մեր ընտանիքում ինչ երեխա կար, բոլորը վատաստվել էին: Դեռ արդեն մի վերնաթափախ վրա էին կնկնվում: Դեռ արդեն մե՛կ Մոսկվայում, ուր մարդ սարը հասարակ մեքենա վրա: Դուք դա կարող ե՛ք լայնացնել:

Միջուկային ռազմապայքան խորհրդային ֆիլմերում տեսնում եմ երիտասարդ մարդիկ արդյունք են համեմատաբար բարեկարգ համակարգարաններում, զնում են գրություններ, մարդկային հանգստանալու ինչ-որ մի բոլոր, փողկաղ են կազմում: Իսկ մե՛կ այս բոլորը այն ժամանակ ընկալում էին իրեն ստիպություն, կեղծիք, որովհետեւ իրականում անարդար կյանքի ոչ մի նման բան չկար մեր երջանակում: Մեզ համար դրանք խորհրդանշան էին հեռավոր կոմունիզմը, մի ժամանակ, երբ անձն մեկը կունենա իր առանձին մահանդամակ մտուր ստանալով, անձնակ ու չկարկասած լայնար, կուսի օրը երեք անգամ: Այդ կանոնավոր սնունդ եւ ա-

թե իր լայնությունները, այլ իր հաղթանակները: Ամերիկացիները ձգտում են զավթել, համեղ դասառ փակեցնել, որ չեն կարողանալու մասնակցություն մի հանր օրում գրավեցին: Եվ հիմա՛ ինչ: Գլխավոր խնդիրները ծագում են ոչ թե ռազմական գործողությունների ժամանակ, այլ հետո...

21-րդ դարի հիմնական սոցիալական իրադարձությունը, իմ ենթադրությունով, կլինի Չինաստանի զարգացումը, դե, համեմատյալ դեպք դաստիարակված Չինաստանի Գերադասության դեմ: Եվ նորից նույն բանը՝ լավ, ռազմական իմաստով ասեմ այդ երկիրը կարելի է զարգացնել, իսկ հետո ինչ ողբեր անել այդ երկրում:

Նման խնդիր առջե կանգնեց Արեւմուտքը, ի դեպ, նաեւ Ռուսաստանը: Այստեղ արդեն դաստիարակված Արեւմուտքի անձն ձեռք ծառայելու՝ ոչնչացնել կրթական համակարգը - խնդիր են, կանեմ ինչպես ամերիկացիների մոտ է (թեեւ նրանց այդ աստիարակում ձգնաժամ է եւ նրանց կրթական համակարգը բանի ողբեր է): Եվ այսպես՝ անձն ինչում: Բայց դա չի լուծում առաջարկ արեւմտյան երկրների բոլոր մեծ խնդիրները: Միեւնույն է ահեղի միջոցներ են ձեռնարկում եւ ողբեր գրավալ սարսափները յուրացնելու եւ մտնելու համար:

Իսկ եթե ասիական կոմունիզմը դաստիարակված էր, մեծաթիվ այնպիսի խնդիրներ կհագնե, որոնց հաղթահարում համար, միգրացի, հարյուրամյակներ կդառնալով:

Դիմա արժեք ամերիկացիները ողբում են, չիմանալով, թե չիմացնե՞րից ոնց ողբում: Իմ հին մի բարեկամը, Ես խոսեւ մասնագետ ինձնե՛ր է, աշխատում է Դոկտորում, վերջերս գրեթե լաց լինելով դասնում էր. «Առաջ անձն հարավում չիմանալու թաղամասեր՝ չայնաթառներ կային, ոչինչ, թվում է նրան արդյունք են իրենց համար եւ ոչ ուրիշ չեն խանգարում: Դիմա գալիս եմ աշխատանքի եւ Ես չիմացնե՛րից դեմքեր են տեսնում...»: Եւ ինչ է սկսում տեղի ունենալ Ռուսաստանում: Դուք ելե՛ք Ես ինչի Մոսկվայի համալսարանի մոսկվայում եւ նայե՛ք մեր Ես չիմացնե՛րից: Եւ իսկ նրանք, Մեծերկրի գավառները, մեկուկեն միլիարդ են: Սա եւ ստանան Ես լույս այլ խնդիրներ կան, որոնք դաստիարակում են ոչ միայն լույս զիսկան հեռագրություն, բոլորովին նոր մտնեցնում, որտեղի հնարավոր լինի մանրամասն եւ ձգտի լայնացնում ունենալ...

- Ես հիշում եմ նա կոմունիզմը՝ Ես հիշում եմ հարավարևելյան, կարելի է վերաբերվել ինչպես ասես, եւ այնուամենայնիվ այս երեսուցյալ արժանի է անհայտ հեռագրություն: Դաստիարակված առաջ մեր երկրում առաջացավ մի մեծ սերունդ երիտասարդների, որոնք զնում էին, «Եթե Դայերնիլը ա-

վել այն հիմնական գաղափարները, որոնցով սկսվել են հեղափոխականները, որտեղ են նրանք ողբում անցել, ինչ օրհնակով են ստեղծվել սոցիալական նոր համակարգերը:

Առանց Արեւմուտքի օգնության, առանց նրանց հեռ մեր հեղափոխականների սերս համագործակցության, առանց հեղափոխականների կողմից արեւմտյան մշակույթի յուրացման Ռուսաստանում 20-րդ դարում ոչ մի նոր հասարակարգ էլ չէր հայտնվել: Եվ մեր սերունդը դա Ես լավ է գիտակցում էր: Մե՛կ ոչ մի ելուստի առջե չեն, ապագի էլ չեն: Խորհրդային հասարակությունը առաջացավ եւ զարգացավ արեւմտյան ժողովրդական հարավարևելյան երջանակներում: Եվ որևէ էլ որ մեզանում անհանձնարար կազմակերպված գաղափարներ հարգե՛ք, ես, միեւնույն է, ինձ զգում եմ իրեն խորհրդային մարդ: Իսկ խորհրդային մարդ արեւմտյան ժողովրդական մշակույթի մարդ է:

Ինձ եւ իմ հասակակիցների համար մեծ նշանակություն եւ իմաստ ունեւ դարավոր ստիպությունից ազատվելը, սա անձնեւն էլ դասարկ խոսք չէ նրանց համար, ուրիշ դա հասկանում են: Անձն ինչ է եղել՝ նյութական մղձավաճեցային լայնացում, ձերակալություններ, կարի ու թվաբանություն՝ կարգված դաստիարակված հեռ: Եվ միեւնույն է, իմ այն ժամանակվա ծանր կյանքը եւ չէի փորձ ոչ մի այլ ուրիշ կյանքի հեռ:

Միլիոնավոր մեր հայրենակիցները այդ ժամանակ իրենց զգացին ազատ, զիսկանցին իրենց իրեն իսկական հարավարևելյան, մեծաստով մարդ հենց այն իմաստով, ինչ իմաստով այդ ինձնագրակցությունը դարձրե՛ր մշակել եւ հարգել են Լոկլը, Դոկլը, Ռուստը, ֆրանսիական սոցիալիստները եւ արեւմտյան ժողովրդական ուրիշ Ես մասնողներ...

Եվ, իհարկե, մեր սերունդը ընդհանուր ոչ մի բան չունի մահանդամական, արեւելյան Ես հիշողից հեռ...

- Դիմացված Ես հիշում եմ՝ Ես միայն նկատի ունեւ միայն մեր անփոփոխական ժամանակներում մի Ես հարավարևելյան հասարակություն՝ համար իրենց ինձնագրակցությունը դաստիարակված լայնացում: Ընդ որում, զանազանությամբ, այդ իրենցների համեմատական վերլուծության մեջ չեն ներկայացվում...

- Տարած չափազանց: Այնտեղ կրն է, մշակույթային Ես ցածր մակարդակ եւ դրան համեմատական դաստիարակության համակարգ: Այն, ինչ մեզ հեռ էր կատարվում, կարգվում էր հոգեւոր անձնաբարձր մակարդակի, բարձր կրթության եւ դաստիարակության հեռ: Իմ երկրներում եւ քաղաքում սա եւ՛ Դայերնիլը մեծ լայնացում հարցեց խորհրդային սասնորդ դաստիարակում:

ԴԵՊՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Աստիճանը, ինչպես հաջգ, բոլորիս ձեռքում կա: Օգտագործում են բոլոր առօրյա գլխացավի, մրսածության, ասամոսացավի և այլնի դեղում: Երեսուցի սառի առաջ թիվերը նկատում են, որ այն երեխաների մոտ, որոնց հարուստի, քրեակերի, ընչառաջան օրգանների վարակների դեղումն աստիճան են նշանակել, երբեմն առաջ է գալիս ծանաղու վստագավոր, բայց հազվադեպ համոզող հիվանդություն: Ունի սինդրոմ: Այդ հիվանդությունն առաջանում էր բուժումն սկսելուց 4-5 օր հետո: Հիմնական ախտանշաններն էին՝ լյարդի սուր անբավարարությունը, որ զուգակցվում էր գլխուղեղի թորոթմամբ: Մահացությունը հասնում էր 30 տոկոսի:

Ունի սինդրոմից մահանում է վաղահասակում հայտնի վիրաբույժ Ջոյել Տոբինի որդին: Բժիշկը համաձայնում էր սեղծում, որ դեղն էր ուսումնասիրել այդ հիվանդությունը: Ընդամենը դեղագրությունը տեղադրվում էր սեղծում և որոշվում էր դեղի օգտագործման հրահանգի մեջ մեկ, որ այն չի թուլացրելու ընչառաջան օրգանների վիրուսային բնույթի հիվանդություններով առաջացող ժանկություններն և դեռահասակներին:

Վերջին տարիներին հայտնի դարձավ, որ «աստիճանային դիմաստիայի» նորագույն դեղերը նույնպես, որոշ դեղերում օգտագործելիս, լուրջ վնաս են պատճառում հակազդված են: Միայն ԱՄՆ-ում դրանցից հարյուրավոր մարդիկ են մահացել:

Ուրեմն ի՞նչ է աստիճանային այդ հրաշք դեղը, որ բոլոր հիվանդությունների համար է, բայց միևնույն ժամանակ դեղ է խիստ զգուշացրելու օգտագործել, ընդ որում միայն թե՛նի մեծանակներ:

Գարյուր սարուց ավելի է աստիճան օգտագործում են որդես զերմությունն իջեցնող, հակաբորբոսային և ցավազրկող դեղամիջոց: Վերջին սասնամակում օգտագործում են արեմոսկրեոզի, ինֆարկտի և կարճաժամկետ, Ալգոբյուրի և Պարոլինոսի հիվանդությունների, արյունաստ անոթների խցանման, բարոսակ և չարուակ ուռուցիների որոշ տեսակների բուժման ժամանակ, նաև որոշ այլ ցանցաբաղանի արևածղկության նախադասումն միջոց: Սակայն սա դեռ ողջ ցուցակը չէ:

Աստիճանի իմոնոլոգիան անվանում էր ացեթիլսալիցիլային թթու:

«Սալիցիլային» բառը ծագում է լատիներեն Salix alba՝ սոխալի ուտի բառից: Այդ ծառի տերևների և արմատների մեջ պարունակվում էր, որով իջեցնում են զերմությունը և թուլացնում են ցավը: Ունենու բուսական հակաբորբոսային հայտնի էին դեռևս ինչ եգիպտացիներին, հայերին և ռուսներին: 18-րդ դարի վերջերին եվրոպայի բժիշկները ունենու արմատներն օգտագործում էին դեղորայքի համազուգակում համար: 1828-ին Մյունխենի համալսարանի դոկտոր Յոհան Բյուլները այդ արմատներից համու էր դեղնակում և դառնահամ բյուրեղիկներ, որոնց անվանում էր սալիցին: 1829-ին ֆրանսիացի փոփոխ Անրի Լեմուան կասարելագործում էր սալիցինը սասնալու Բյուլների մեթոդը: Ինչ սառի անց Փարիզում աշխատող իտալացի Ռաֆայել Պիրիան սալիցինը վերակառուցում էր սալիցիլային թթու:

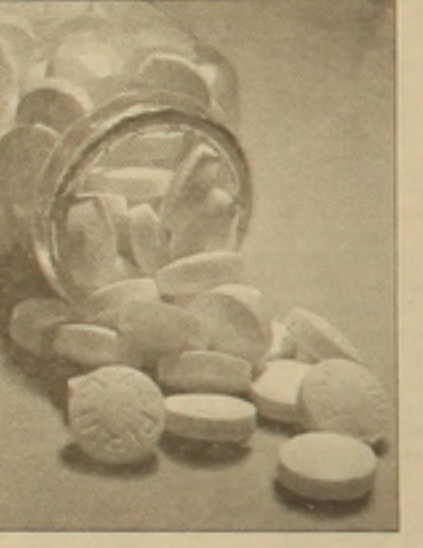
1835-ին, դեռևս մինչև Պիրիան, բեռլինցի փոփոխ Յակոբ Լուիզը աստիճանի ծաղկախոթերից առանձնացնում էր սալիցիլային թթուն: Աստիճան լատիներեն անվանում էին Spiraea ulmaria, Լուիզը այն կոչեց բառերի միասնությունից առաջացած Spiraeure անունով: Գերմաներենից բառացի բարգձանությունը նշանակում էր ստիլաթի: Լուիզը իր նոր դեղը փորձարկում էր առաջին հերթին իր և մի քանի կամավորների վրա և նկատում, որ այն իջեցնում էր զերմությունը և ցավազրկում էր: Գերմանացի գերմանացիներին էլ դարձան աստիճանի արտադրության առաջին խաղիչը:

1870-ականներին եվրոպայի բժիշկները սալիցինը ու սալիցիլային թթուն աստիճանաբար կիրառում են հոդազավերի և մրսածության հիվանդությունները բուժելիս: Բայց դրանց սարածումը խիստ վերադասուրում էր ավելի զուտ էր կասարկում, հանի որ բուժման արդյունքը այնքան էլ բարձր չէր, դրա հետ մեկտեղ առաջացնում էին մարտդրության խանգարումներ: Բժիշկները զերմիցեցնող և ցավազրկող ավելի արդյունավետ միջոց էին փնտրում: Այդտեղից աստիճան էր:

Աստիճանը ստեղծվեց գերմանական «Բայեր» կազմակերպության լաբորատորիայում, որտեղ արտադրում էր միայն անիլինային ներկարկուրներ: Այդ ֆիրման հիմնել էին 1863-ին վաճառական Ֆրիդրիխ Բայերը և

մի փոքրիկ ներկասան սեր Յոհան Վեկտոր: 80-ականների սկզբին ֆիրման դեկավարում էր Բայերի փնտան՝ Կարլ Ռոսմոլթը: Նոր սերը ոչ միայն նորացնում էր արտադրությունը, այլև որոշում էր ֆիրմայի կազմում ընդգրկել համալսարանական կրթությամբ փոփոխների: 1884-ի առաջին մեսական աշխատանքի էր ընդունվում 23-ամյա Կարլ Դույսբերգը: Նա ժամ առաջ ցուցաբերում էր դեկավարի փայլուն հասկանիներ և 1890-ին Ռոսմոլթի մահից հետո դառնում էր կազմակերպության ղեկավարը: Գերմանացի վարձան սարիներին էլ «Բայեր» ֆիրման դառնում էր դեղագործական արտադրության համալսարանային առաջնորդը, և միանգամայն դասախանգում էր:

Կարլ Դույսբերգը գիտախառնողներից մեկն էր համաձայնում էր լաբորատորիայում որդես

անոթները բեր քափված, ներկի արտադրության համար ձեռք բերված կողմնակի մթերի՝ դասանիտրոֆենոլը մակել՝ դեղ սասնալու համար: Այդպես 1887-ին ստեղծվում էր զերմիցեցնող մի դեղ, որը Դույսբերգը անվանում էր ֆենակետին: Այն լայն տարածում ունեցավ մի քանի տասնյակ տարի: Սկզբնական օրգանում ֆենակետինը ժամ լավ էր վաճառվում, և Դույսբերգը որոշում էր, որ Բայեր ֆիրման դեղ էր գրավել իր համար մի նոր ոլորտ համալսարանային օուկայում՝ դեղագործությունը: Սակայն 20-րդ դարի 60-70-ական թվերին մի ժամ բացասական ազդեցությունների դասառնում անբողջության ֆենակետինը համոզում էր արտադրությունից:

Դույսբերգը, սակայն, մրցակիցներից առաջ անցնելու համար ստեղծել էր գերմանականակից գիտահետազոտական լաբորատորիա, որի հազգեցածության և սարավորումների համար ծախսել էր 1,5 մլն մարկ՝ իսկալական գումար այն ժամանակների համար: Նոր լաբորատորիան երկու բաժին ուներ՝ դեղագործական, որտեղ մեկնում էին դեղեր և դեղաբանական, որտեղ դրանք փորձարկում էին կենդանիների վրա: Դեղագործական բաժինը դեկավարում էր էրլանգենի համալսարանի դոկտորանտուրայի օրգանավարս Արթուր Էյնհեյդլը, իսկ դեղաբանական բաժինը՝ Գեոհրգենի համալսարանի դոկտոր Ֆեդրիխ Դրեզերը:

Աստիճանի ստեղծման իրական դասնությունը հայտնի դարձավ ընդամենը մի քանի տարի անց: Ամբողջ 20-րդ դարի ընթացքում սարածված էր մի գեղեցիկ լեգենդ, որն առեախախտորեն դասառնում էր նաև Բայեր կազմակերպությունը: 1894-ի ապրիլի 1-ին ֆիրման աշխատանքի էր ընդունում 26-ամյա փոփոխ Ֆելիքս Գոթթմանին, որը Մյունխենի համալսարանում դասառնում էր դոկտորական ասեմախոսություն: Գոթթմանի հայրը երկար տարիներ առաջում էր հոդազավել, բայց հիվանդը սասնոսի դասառնում էր կարողանում երկար ժամանակ օգտագործել սալիցիլային թթու: Գոթթմանի ձեռքը հայրը ժամ անգամ էր խնդրել փոփոխություն, որ գեղեցիկ այնպիսի մի դեղ, որը ցավազրկեր, բայց ոչ մի վնաս չի առաջներ: Երիտասարդ գիտնականը փութաբան ուզում էր կասարել հոր խնդրանքը: Նրան հաջողվում էր սինթեզել ացեթիլսալիցիլային թթուն: Դրեզերը իր ստացած հարբեր փորձարկում էր կենդանիների վրա, որից հետո Բայեր ֆիրման այդ դեղը սկսում էր արտադրել:

Իսկալանում Գոթթմանի հայրը իսկալաթես առաջում էր հոդազավել և օգտագործում էր աստիճան, իսկ դասնությունը մյուս հասկանները ընդամենը հորինված էին: Այժմ իրականությունում անբողջությամբ: Ֆիրմայում աշխատելու առաջին երկու

տարում Ֆելիքս Գոթթմանը սալիցիլատներին ընդհանրապես չէր մտնում: Ուսումնասիրություններին մասնակցել սկսում է իր անմիջական ղեկավար Էյնհեյդլի կարգադրությամբ: Էյնհեյդլը ուզում էր ստուգել ացեթիլսալիցիլային թթուի բուժական ողջ ներուժը և համեմատում էր Գոթթմանին իրագործել դրա միացությունը: Գոթթմանը գիտեր, որ գերմանական մի կազմակերպություն՝ Chemische Fabric von Heyden, աշխատում առաջին էր սիրաբանում սալիցիլային թթուի միացության սեխնոլոգիային, արդեն դասառնում էր նաև ացեթիլսալիցիլային թթու, թեև ոչ կասարյալ, բայց գործող մթերով:

1897-ի օգոստոսի 10-ին Գոթթմանը սալիցիլային թթուի երկու և ֆացախի անհիդրիդի երեք բաժինների խառնուրդ երկար եկելուց

սասնում էր չափազանց մաքուր ացեթիլսալիցիլային թթու և դասառնում բազադասնությունը համոզում էր դեղաբանական բաժնում փորձարկելու: Սակայն Գեոհրգենի Դրեզերը վնասակար իրաժառնում էր կենդանիների վրա փորձարկելուց: Նա, ինչպես ժամ թիվեր, սխալ վերջով կարծում էր, թե սալիցիլատները վնաս են ազդում սրտի մկանների վրա, և համոզված էր, որ այդ նոր դեղը ավելի օուս կվնասի, քան բարեբար ազդեցություն կունենա: Այդ դասառնում էր Էյնհեյդլը Գոթթմանի դասառնումն առաջին հերթին իր վրա էր փորձարկում: Մտի աշխատանքի վրա որեւէ վնաս ազդեցություն չզգալով, նա նմուսներ է ուղարկում «Բայեր»-ի բեռլինյան աշխատակցին՝ Ֆելիքս Գոլդմանին: Վերջինս բժիշկների օրգանում մեծ համբավ և ծանոթների լայն օրգանակ ուներ: Գոլդմանը համոզում էր մի քանի բժիշկների մասնավոր կարգով մի քանի հիվանդների նշանակել ացեթիլսալիցիլային թթուն: Ժամ շուտով Գոլդմանը նրանցից սասնում էր հիացական դասառնում արդյունքների մասին: Մայրախաղախ բժիշկները միաձայն դասառնում են, որ նոր դեղահարբերը ցավը դադարեցնում են ավելի երկար ժամանակով և առանց վնաս հետեանների: Դույսբերգին բեռլինյան լուրեր այնքան են ոգեբերում, որ կարգադրում էր սկսել դեղի լայնամասշտաբ փորձարկում: Մի քանի ամիս անց դեղը արդեն արտադրության էր հանվում:

Բնականաբար, առաջանում էր վաճառման համար անում ընտելու խնդիր: Երկար վիճաբանություններից հետո որոշում են հիմն ընդունել մեր հիշատակած այն բույսի անունը, որից Կարլ Լուիզը առաջին անգամ ստացել էր սալիցիլային թթուն՝ Spiraea ulmaria: Զորրոգ սառից հետո «a»-ն գրում, որովհետ ընդգծեն ացեթիլսալիցիլային ազդեցության առանձնահատկությունը, իսկ այդ կողմում բարեհիշումության համար են ընդունված կարգի համաձայն, գրում են «in»: Ստացվում է ժամ հետո արտասանվող և հիվանդ անուն՝ Aspirin: 1899-ի ամռանը Գերմանիայի և էյն մի ժամ ֆարմախի բժիշկներ ու դեղագործ սասնում են նոր դեղի առաջին նմուսները: Ժամ շուտով այն մեծ տարածում էր գտնում ամբողջ աշխարհում: Գեոհրգենը երեք տարի ընթացքում թե՛ կազմակերպության արտադրողը և արձանագրվում: Աստիճանը սկսել էր իր հաղթարձակը: Դեղագործները աստիճանը վաճառում էին միայն դեղատոմսով, իսկ 1915-ից սկսվում էր ազատ վաճառք:

Այժմ այն մասին, թե ինչպես ստեղծվեց Գոթթմանի և նրա առաջնորդ հոր մասին լեգենդը: Գոթթմանը երբեք էր ոչ մի խոսք չի գրել աստիճանի ստեղծման գործում իր ծառայությունների մասին: Բայց 1934-ին IG Farben կոնցեռնի դասառնաթող աշխատակից ոմ Ալբրեխտ Եմիլըց հրատարակում էր երկար դասնություն փոփոխական սեխնոլոգիաների մասին, որտեղ հիշատակում էր նաև աստիճանի մասին: Էյնհեյդլը մասին չի խոսում, և միայն որ իշխանության էր եկել Գեոհրգենը և զբաղված էր հրատարակել, բայց հորինում էր

մի գեղեցիկ դասնություն՝ հիվանդ հոր և երիտասարդ, հոգաբար գիտնականի մասին, որը հորը փրկելու համար մեծ հայտնագործություն էր կասարում:

20-րդ դարի կեսերին բժիշկ Լուուրենս Կերվենը, որը մասնավոր բժեկությամբ էր զբաղվում Լուս Անգելսում, նկատում էր, որ իր այն հիվանդները, ում նշագեղծները հետաքննուց հետո խորհուրդ էր տալիս որդես ցավազրկող միջոց աստիճան՝ աստիճանի խառնուրդով ծամոն օգտագործել, ուժեղ արյունահոսություն են ունենում: Բժիշկը գլխի էր ընկնում, որ եթե աստիճանը իջեցնում էր արյան մակարդեղիությունը, ուրեմն կարելի էր օգտագործել սիրտ ու գլխուղեղ սնուցող անոթների խցանումը կանխելու համար: 1948-ին այդ հիվանդները ստուգելու համար նա համոզում էր իր մի քանի հիվանդներին և

Աստիճան՝ փրկիչ և մահաբեր հարբեր

ծանոթներին անոն օր երկու հար աստիճան խմել: 1956-ին Կերվենը հողված էր գրում այն մասին, որ լուրջ տարվա ընթացքում իր հսկողության տակ փորձության ենթարկվող հիվանդներից որեւէ մեկը չի ստացել կարգի վնաս ինֆարկտ: Բժեկական վերնախաղա արիտմարիանով էր վերաբերվում այդ տնոյմանը, իսկ հեղինակին համարում են բախտախնդիր մեկը: Բացի այդ, Կերվենը մեկ տարի անց անժամանակ մահանում էր ինֆարկտից, ինչն ավելի թեմալակասություն էր ներգրանում և գործի հանդեմ:

Իրալիճակը փոխվում էր 70-ական թվերին, երբ կենսափոփոխները դասառնում, որ ացեթիլսալիցիլային թթուն նորացնում, ջրիկացնում էր արյունը: Կերվենի եղբայրությունը լիովին հաստատվում էր: 80-ականներին կլինիկական փորձերը առաջացնում են, որ աստիճանի աննոսրա օգտագործումը երկու անգամ կրճատում էր սրտաբանային խանգարումները: Մինչ օրս այս ոչ ոք չի վիճարկում, սակայն դրա բուժական ազդեցության մեխանիզմները կարողացան հասկանալ երեսուցի տարի անց: Անգլիացի դեղագործ Զոն Վեյնը դասառնում էր, որ աստիճանը ճնշում էր կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի ներքցային սինթեզը: Դրանց մեջ կան այնպիսիներ, որ ցավի զգացում են առաջացնում, և այնպիսիներ, որ բարձրացնում են արյան մակարդեղիության ուժգնությունը: Զանի որ աստիճանը խոչընդոտում էր ներքցային սինթեզի ձեռնարկում, այն դասառնում էր օրգանից, և ցավից, և բորբոսումներից, և անոթների արյան խցանումից: 1982-ին Վեյնին ընդունվում էր Լոս Անջելեսի մրցանակ՝ ֆիզիոլոգիայի և բժեկության աստիճանում առաջնորդության համար:

Վեյնի ուսումնասիրությունները հնարավորություն էին ընձեռում բացատրելու այն կողմնակի վնասակար հետեանների դասառնումը, որով առաջանում են երկար ժամանակ աստիճան օգտագործելուց, օրինակ՝ սասնոսի խոց: Վեյնի աշխատանքի ընդհանրությունները ստեղծեցին աստիճանի հասկանիներով են նոր բերություններից զուրկ դեղեր: Դրանք անվանեցին սուտերաստիճաններ: Կենդանիների վրա կասարված փորձերը ցույց տվեցին, որ «սուտեր» փայլեցնում էր արյունաբար անոթների վնասի վրայի կարծախախտի (սկլերոսիզ) վնասակար: Այդ վնասակարների կոնսանները լուրկում են և դառնում արեմախիցի (թոմոսի) առաջացման սարձեր: Բժիշկները նկատել են նաև, որ սուտերաստիճանի օգտագործումը ավելացնում էր կարճաժամի և ինֆարկտի առաջացման վնասը, այդ դասառնում խիստ զգուշացրած և հազվադեպ են նշանակում սուտերաստիճան:

Դասական աստիճանը նույնպես դեկավորությունը ընդունեցին բժիշկները: Կար ժամանակ բժիշկները չէին տեսնում, որ այն հակազդված էր արյան ցանք մակարդեղիության դեղում և դրանով բուժում էին արյունահոսությունը (հեմոֆիլիայով) առաջնորդ հիվանդներին: Ուրեմն վերջնականապես չեղծեցին սուտերաստիճանը և ստասեմ լավագույն փոխակերպումներ: